

Programbladet

Uppsala Senioruniversitet Höstterminen 2026

Uppsala Senioruniversitet hösten 2026

Eventuella ändringar förs kontinuerligt in på webbplatsen under Aktuella ändringar och medlemmarna meddelas via e-post eller sms.

Tisdagsföreläsningarna och flera föreläsningsserier filmas också. Varje film ligger efter någon dag på USU:s webbplats i två veckor.

De allra flesta studiecirkelarna ges i lokal, men någon ges helt eller delvis digitalt, via nätverktyget Zoom.

Sekretariat

Sekretariatet på Bergsbrunnagatan 1 är öppet måndag till fredag kl. 10–12 från och med 17 augusti 2026.

Telefon: 018-24 35 01. E-post: usu@usu.se

Webbplats: www.usu.se

Innehållsförteckning

Anmälan, regler med mera	3	Studiecirklar, språk	23
Tisdagsföreläsningar	5	Nivåskala för språkstudier	
<i>Både i lokal och filmad</i>		40 Arabiska	
Föreläsningsserier	8	41–42 Engelska	
1 Nedslag i konsten. <i>I lokal och filmad</i>		43–44 Finska	
2 Berättande trådar i nordiska perspektiv		45–59 Franska	
3 Det glada tjugotalet		60–75 Italienska	
4 En musikalisk upptäcktsresa i det svenska. <i>I lokal och filmad</i>		76–81 Latin	
5 Arabvärlden bakom rubrikerna		82 Polska	
6 Min musik. <i>I lokal och filmad</i>		83–93 Spanska	
7 Musik inspirerad av de fyra elementen		94–98 Tyska	
8 Levande jazzhistoria. <i>I lokal och filmad</i>		99 Ungerska	
9 Handens intelligens		Resor och studiebesök	35
10–12 Filmstudio Fyris, grupp 1–3		Övriga aktiviteter	37
13 A Tillståndet i världen hösten 2026. <i>I lokal och filmad</i>		Goldsingers	
13 B Tillståndet i världen hösten 2026. <i>Enbart film</i>		Jazzensemble	
14 Som jag minns det		Brännpunkt – dialogmöten	
15 Den gröna omställningen. <i>I lokal och filmad</i>		Kvällssalong. Svante Arrhenius – Nobelpristagare, kosmopolit och klimatpionjär	
16 100 år med biokemin i Uppsala		Kvällssalong. Är politiken bortom moralen?	
17 Teknologiska framsteg i närtid och som visioner		Yoga för äldre, Grupp 1 och 2	
18 Från röntgen till protoner. <i>I lokal och filmad</i>		Anmälningsblankett	39
19 TEMADAG Beroende – vad händer i hjärnan och vad gör man åt det?		Kalenderöversikt	40
20 TEMADAG Konsten att åldras			
Studiecirklar, ej språk	19		
21 Kvinnor berättar			
22 Västafrikanska författare			
23 Skrivarstuga			
24 Akvarellmålning, nybörjare			
25–27 Akvarellmålning forts grupp 1–3			
28–30 Rockhistoria, musiklyssnarcirkel grupp 1–3			
31 Symbolerna kring oss			
32 Uppsalas gatunamn			
33 Uppsala planerar och bygger			
34 Naturgeografi i Uppsalatrakten			
35 Ur isen – arkeologi			
36 Matematiska nyckelbegrepp			
37 Vårt märkliga universum			
38 Materialen och människan			
39 Fåglar under hösten			

Anmälan

Du ska vara medlem i Uppsala Senioruniversitet för att delta i våra aktiviteter. Detta gäller även Tisdagsföreläsningarna. Du kan anmäla dig till medlemskap och aktivitet samtidigt.

Serier och cirklar räknas i studietimmar. En studie-timme är 45 minuter.

Avgifter

Se respektive aktivitet. Kursmaterial ingår i regel inte.

Tisdagsföreläsningarna fordrar medlemskap men ingen anmälan eller avgift. Giltigt medlemskort, körkort eller annan ID-handling skannas vid ingången. Ledsagare visar ledsagarkort, se nedan.

Anmälningsförfarande

Du kan anmäla dig till våra aktiviteter på vår webbplats, www.usu.se, antingen under Program/anmälan och välja Aktuellt program/anmälan eller via de sex olivfärgade knapparna på webbplatsens förstasida. Du kan också skicka in anmälningsblanketten som finns på sid 39 i programbladet, alternativt ett brev med motsvarande uppgifter.

De flesta aktiviteterna har en period med Öppen anmälan till Lottning där tidpunkten för anmälan saknar betydelse. Utförliga anvisningar finns på vår webbplats under Program/anmälan.

Förnyad anmälan krävs för varje termin för alla serier och cirklar. Detta gäller dock inte de deltagare som följt språkcirklar vilka fortsätter på högst nivå A2 och som betalat för fortsatt deltagande senast den 10 augusti 2026.

Anmälningar via blankett läggs in i systemet av sekretariatet. Blankettanmälan ger inte förtur.

Anmälan via telefon eller e-post tas INTE emot och kan INTE heller göras direkt till serieansvarig, cirkelledare eller reseansvarig.

Du kan uppge att du vill delta tillsammans med annan medlem, s.k. partneranmälan. Vid lottningen får då antingen båda, eller ingen, plats.

Serier och cirklar, temadagar, vissa Övriga aktiviteter

Under perioden 18–24 augusti 2026 är det öppen anmälan, benämnd Lottning på webbplatsen. Alla som anmäler sig under den perioden deltar i lottning om platserna den 25 augusti. Besked om utfallet kommer per e-post, per brev till dem som saknar e-post.

Den 25 augusti slår systemet om till Direktanmälan. Den som anmäler sig då kommer med direkt om det finns plats, eller får, om det är fullt, köplats efter dem som deltagit i lottningen.

Resor och studiebesök

Tidpunkter för öppen anmälan och lottning anges för varje aktivitet. Observera att anmälan till en aktivitet INTE kan göras till ansvarig för aktiviteten.

Övriga aktiviteter

Se respektive aktivitet vad som gäller för anmälan.

Betalning

När du blivit antagen till en aktivitet sänds e-post med betalningsanvisning. Brev sänds till den som saknar e-post. Avgiften betalas antingen via den länk du får till Swish eller med bankgiro. Ange OCR-numret vid bankgiro och ändra inte beloppet.

Avgiften behöver inte betalas före första sammankomsten om sista betalningsdag ligger senare.

Biljetter och kallelser

Tisdagsföreläsningar – se under Avgifter

För att delta i *föreläsningsserie* i lokal krävs biljett, som finns digital på dina Mina sidor. Där syns en timme innan föreläsningen börjar en "grön gubbe", en smiley, att visa upp i entrén. Den som inte har tillgång till eller har problem med Mina sidor via mobiltelefon kan visa antagningsbesked. Saknar du detta ska du ändå gå till föreläsningen och prickas då av på lista.

Inga kallelser till *studiecirklar* skickas ut. Meddela alltid cirkelledare vid förhinder.

Resor

Dagen före arrangemanget skickas ett sms till alla deltagare med uppgift om tid och plats för möte eller avresa. Meddela alltid reseansvarig vid förhinder.

Krav på förkunskaper, gäller endast cirklar

Se respektive cirkel. Se även 'Nivåskala för språkstudier' som finns på sidan 23 i detta programblad. Vid osäkerhet, kontakta cirkelledaren.

Lediga platser?

Anmäler du dig till fullbokad aktivitet (röd prick på webbplatsen) erhåller du automatiskt en reservplats, och får besked om reservplatsnummer via e-post. Ditt könummer visas på Mina sidor. Har anmälan till fullbokad aktivitet kommit in via blankett eller brev kommer du på reservplats och kontaktas.

Om en plats blir ledig kontaktas reserver, i turordning.

Avbokning och byte av serie/cirkel

Under tiden för öppen anmälan, och om du är reserv, kan du avboka dina bokningar utan avgift.

När du blivit antagen till en föreläsningsserie/studiecirkel har du möjlighet att avanmäla dig före första sammankomst eller senast två dagar efter första sammankomsten genom att kontakta sekretariatet. I de fallen tas endast en administrationsavgift på 75 kr. ut. Vid senare avbokning gäller full betalning.

Den som blir långvarigt sjuk befrias från avgift för återstående tillfällen. Sjukintyg kan komma att efterfrågas.

Byte räknas som avanmälan och ny anmälan, byte av språknivå (samma språk) undantaget.

Återbud till resegruppens aktiviteter

Anmälan är bindande när du fått besked om att du har kommit med.

Om du lämnar återbud senast två vardagar innan aktiviteten ska genomföras och om det finns reserv som är villig att ta platsen, behöver du endast betala en administrationsavgift på 75 kr.

Om du lämnar återbud senare eller om reserver saknas, måste du betala hela avgiften. I detta fall kan du själv överlåta din plats till annan person. Vederbörande behöver inte vara medlem i USU. Frågan om betalning löses er emellan.

Om du behöver lämna återbud ska du kontakta aktivitetsansvarig; telefonnummer finns i Programbladet och i aktivitetsbeskrivningen på webbplatsen.

Återbetalning/tillgodohavande

Medlemsavgift återbetalas inte.

Om en aktivitet blir inställd eller om du avbokar den enligt de villkor som beskrivs ovan och aktiviteten redan är betald, sparas pengarna i ett tillgodohavande. Därifrån dras automatiskt betalning för ny aktivitet som du antagits till samma eller kommande terminer. Du kan också kontakta sekretariatet om återbetalning.

Ledsagare, hörhjälp

Om medlem med funktionsnedsättning har beviljats ledsagare av kommunen, kan USU utfärda ett gratis ledsagarkort. Kontakta sekretariatet.

Medlem med hörselnedsättning kan beställa skrivtolk hos Region Uppsalas tolkcentral.

Ledsagare och skrivtolk måste anmälas och avgift betalas för kvällssalonger och för resegruppens aktiviteter. Till serier och cirklar måste de alltid, men utan avgift, anmälas för att beredas plats vid deltagande i lokal.

Tillgänglighet

Våra lokaler är tillgänglighetsanpassade. Inte alla res- och utflyktsmål är det. Kontakta reseansvariga om du är tveksam. I många fall kan problemen lösas i samarbete med personal på resmålet.

Ändringar i programmet

Ändringar som eventuellt sker efter att programkatalogen tryckts publiceras på USU:s webbplats www.usu.se och meddelas berörda deltagare. Programmet på webbplatsen, under Program/anmälan, uppdateras fortlöpande.

60plus Mässa på Fyrishov 18 mars 2026. Foto Inger Hammer.

Omslaget visar motiv från femton föreläsningar eller studiecirklar.
Collage "Fullt ös i våtmarken" av Maria Wold-Troell.

1 sept. Hursa? – Om åldershörselnedsättning och att återskapa hörsel

Hursa? – en vanlig första reaktion från en äldre person vid tilltal. Med stigande ålder avtar många av människans sinnen och förmågor. Där ingår åldershörselnedsättning, presbycusis, en vanlig erfarenhet för seniorer. Hur kommer den sig, hur ter den sig, hur hanteras och kompenseras den?

Helge Rask-Andersen, seniorprofessor i experimentell otologi vid Uppsala universitet, öronkirurg och tidigare överläkare vid Akademiska sjukhuset, har bred erfarenhet av att hantera hörselsinnet, dess utveckling och åldrande. Han driver ett forskningslaboratorium med huvudfokus på Ménières yrselsjukdom och cochleaimplantat; det sistnämnda har revolutionerat behandlingen av gravt hörselskadade och döva. I föreläsningen får vi också veta varför krokodiler hör så bra!

Värd: **Jan Fagius**

Källa: *blog. medel.pro*

15 sept. Översättningen av Nya Testamentet 1526 – en hållbar klassiker

För 500 år sedan, augusti 1526, utkom den svenska översättningen av Nya testamentet från det av Gustav Vasa inrättade Kungliga tryckeriet. Betydelsen av denna händelse för Sverige och svenskarna kan knappast överskattas. Översättningen gav den oskolade befolkningen möjlighet att lära sig läsa och Sverige blev därmed världens mest läskunniga land. Men konsekvenserna var större än så.

Martin Berntson, professor i religionsvetenskap och teologi med inriktning mot kyrkohistoria vid Göteborgs universitet, har skrivit en rad vetenskapliga och populärvetenskapliga böcker om den tidigmoderna epoken och om reformationens konsekvenser för samhället. Han har beskrivit reformationens införande i Sverige som en kulturrevolution som genomfördes mot folkflertalets önskan.

Värd: **Gunnel Forsberg**

Bild: Göteborgs universitet

29 sept. Viltförvaltning i förändring

Nu sprider sig kronhjort, dovhjort och vildsvin i Sverige liksom mufflonfår. Spridningen förväntas öka med pågående klimatförändringar medan älg, som är köldanpassad, kan minska. Med nya klövviltssamhällen förändras betestryck och konkurrens om fodret, vilket kan påverka landskapet. Samtidigt förändras även våra attityder till vilt och till hur vi förvaltar viltet.

Fredrik Widemo är docent i zoekologi och universitetslektor på Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö på SLU i Umeå där han arbetar med forskning, miljöövervakning och undervisning om klövvilt och dess interaktioner med landskapet. Han leder flera forskningsprojekt om fodrets och klimatets inverkan på klövviltets kondition och om dess påverkan på jord- och skogsbruk respektive biologisk mångfald och klimat.

Värd: **Eva Willén**

Foto privat

13 okt. I huvudet på en korsordskonstruktör

Bild: LäsaBild, falukuriren.se

Synonymer, faktanycklar och kluriga ordlekar. Korsorden är legio i svenska avisor, flera specialiserade korsordstidningar ges ut, och korsordslösning håller många seniorers hjärnor alerta. Hur tänker en korsordskonstruktör och vilken nivå av underfundighet är lagom?

Mats Åberg har sedan 70-talet konstruerat korsord för bl. a. Svenska Dagbladet, Expressen, Hemmets Veckotidning och husorganet FaluKuriren. Idag är han mindre produktiv men kan återfinnas i tidskrifterna Mästarkryss och Bra Korsord. Strängarna på hans lyra är därutöver många: kyrkomusiker, främst i Falu Kristine kyrka, orgelpedagog med tjänst vid musikhögskolorna i Göteborg och Stockholm, drivkraft bakom Falu Internationella Orgelakademi 1983-93. Mats Åberg kommer att vägleda oss i korsordens labyrintiska värld.

Värd: **Jan Fagius**

27 okt. Kvantfysiken 100 år – en oavslutad revolution

Bild: sörenholst.se

Kvantmekaniken utgör en av 1900-talets viktigaste landvinningar inom fysiken. Den förklarar materians stabilitet, atomers struktur, kemiska reaktioner, materials skiftande egenskaper, och mer därtill. Den är avgörande inom såväl grundforskning som modern teknologi. Men trots teorins allmängiltighet och grundläggande karaktär är fysiker fortfarande – efter 100 år av diskussioner – inte eniga om vad den egentligen säger om verkligheten. Istället har kvantfysiken givit upphov till en stor mängd tolkningar. Hur kan en fysikalisk teori vara så central och på samma gång ändå inte tillhandahålla en entydig bild av verkligheten? Vad är det i teorin som gör den så svårfångad och gåtfull?

Sören Holst är teoretisk fysiker vid Stockholms universitet med huvudintresse inom relativitetsteori och kvantmekanik. Han är även populärvetenskaplig författare och föreläsare, och har medverkat i flera poddar.

Värd: **Gunnar Ingelman**

10 nov. Järnvägens parker och trädgårdar – från naturförsköning till kulturarv

Järnvägen är en innovation som i hög grad har påverkat modern samhällsutveckling. Ett exempel är järnvägens parker och trädgårdar. När de första stambanorna började byggas i Sverige under mitten av 1800-talet anlades planteringar som en integrerad komponent i järnvägs-systemet. Järnvägsplanteringarna utgjordes av prydnadsplanteringar, skyddsplanteringar och planteringar för husbehov. De tog stora ytor och resurser i anspråk långt fram i tiden. **Anna Lindgren** berättar i föreläsning-

en om hur järnvägens parker och trädgårdar speglar ett 1800-talsideal om naturförsköning, och om hur de utvecklades under 1900-talets andra hälft. Idag är frågan om planteringarna kan ses som ett kulturarv.

Anna Lindgren är chef för Natur- och kulturmiljösektionen på Trafikverkets Underhållsverksamhet och disputerade 2023 med doktorsavhandlingen *Staten som trädgårdsmästare. Järnvägens planteringar från naturförsköningkonst till testamente.*

Värd: **Maths Isacson**

En av SJ:s plantskolor. Foto: okänd fotograf, Järnvägsmuseets samlingar.

24 nov. Atomvapen eller världens fred? Kärnvapenmotståndet i Sverige under och efter kalla kriget

År 1968 röstade en enig riksdag nej till att Sverige skulle skaffa egna kärnvapen. Beslutet innebar att tjugo års forskning, utveckling och debatt om kärnvapen kom till en slutpunkt. Sverige kom därefter att spela en internationellt framträdande roll på nedrustningsområdet i flera decennier. Idag, 58 år senare, höjs röster igen att Sverige måste få tillgång till kärnvapen för att trygga sin säkerhet. Vad är det som har hänt? Historikern **Thomas Jonter** berättar om kärnvapenplaner och kampen mot atomvapen i Sverige under kalla kriget och fram till idag.

Thomas Jonter är professor i internationella relationer och gästprofessor vid Alva Myrdalcentrum för Kärnvapenedrustning, Uppsala universitet. Jonters forskning är inriktad mot kärnvapenpolitik, nedrustning och icke-spridning.

Värd: **Gunnel Forsberg**

Foto privat.

8 dec. Sverige – världens mest protestantiska land?

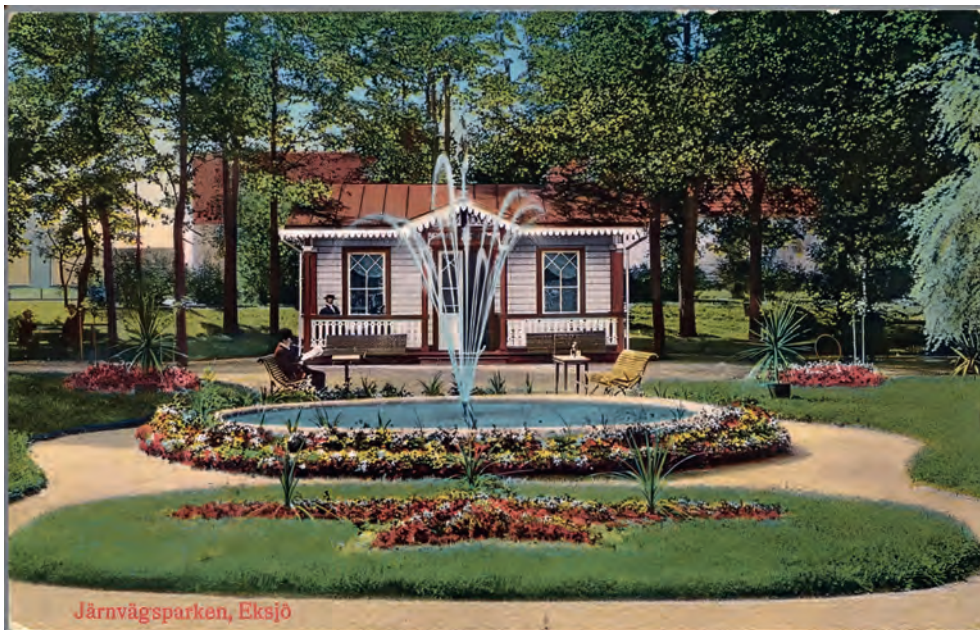
Sverige brukar lyftas fram som ett av världens mest sekulära länder, men samtidigt genomsyras hela det svenska samhället av ett kristet, protestantiskt tänkande. Det menar statsvetaren **Katarina Barrling**, som i sin föreläsning visar hur det religiösa tänkandet i Sverige har överförts till modern politik och samhällsdebatt. Stark arbetsmoral, tillit och samarbetsvilja, men också stränghet och konformism, hör till de kulturella särdrag som Barrling kallar för svenskprotestantism.

Katarina Barrling är verksam bland annat som författare och krönikör. Hon är docent i statsvetenskap vid Uppsala universitet. Föreläsningen bygger på hennes bok *Världens mest protestantiska land. Sverige – det extrema landet lagom* (2024).

Värd: **Lena Sommestad**

Bild: tidningencurie.se

Järnvägsparken, Eksjö

Järnvägsparken i Eksjö på 1910-talet. Handkolorerat vykort. Källa byggnadsvard.se

Humaniora

1. Nedslag i konsten. I lokal och filmad.

Olika typer av konstnärer och konstnärsroller presenteras. Syftet med serien är att ge en djupgående analys av konstnärerna och deras verk.

Serieansvarig: **Carola Hermelin**, fil.dr i litteraturvetenskap, tfn 076-777 07 71.

30 sept. *Från Camille Pissarro till Henri Rousseau. Nya impulser i franskt måleri 1870–1910.*

Helén Hallgren Archer, intendent vid Nationalmuseum.

14 okt. *Wilhelm Kåge – från reklamtecknare till keramisk gigant.*

Kjell Löw, tidigare chef för Gustavsbergs Porslinsmuseum.

28 okt. *Hannah Ryggen – en av de främsta förnyarna av den textila konsten i Norden.*

Lena Boëthius, tidigare intendent vid Göteborgs konstmuseum, konstkritiker.

11 nov. *Francis Bacon: ansikten, kroppar, rum.*

Ylva Hillström, intendent vid Moderna Museet.

25 nov. *De två Fridorna – nya perspektiv på Frida Kahlos liv och verk.*

Alexandra Herlitz, docent och universitetslektor i konst- och bildvetenskap, Göteborgs universitet.

9 dec. *Gerhard Richter: ekvilibristisk mångsysslare.*

Håkan Nilsson, professor i konstvetenskap, Södertörns högskola, konstkritiker.

Tid: Onsdagar jämna veckor 30/9–9/12
kl. 13.30–15.00. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

En resa till Nationalmuseum planeras att äga rum fredag 13 nov. Resan är öppen för alla medlemmar men företräde ges för deltagarna i serien. Se vidare under "Resor och studiebesök" och i Medlemsblad 4.

2. Berättande trådar i nordiska perspektiv

Till skillnad från utvecklingen i de flesta av västvärldens länder bevarade man i Norden handvävning och vävkultur i hem och skolor under industrialiseringen. Den bibehållna materialkunskapen och höga kvalitetskrav gav den skandinaviska stilen stark internationell genklang. Serien belyser textila material, metoder, teknik, konstnärskap och innovation i historiska och nutida exempel. *Serieansvariga:* **Désirée Koslin**, Ph.D., professor em. vid Fashion Institute of Technology, State University of New York, tfn 070-358 37 60, och **Ingrid Åberg**, docent i historia, tfn 070-302 39 27.

Program

15 sept. *Textilutbildning i kursgårdar, hemslöjdsföreningar, folkhögskolor och högskolor i Norden.*

Désirée Koslin.

29 sept. *Skälet och själen – berättelser och vävprojekt kring lin och äldre redskap.*

Marie Ekstedt Bjersing, fil.mag. i textilvetenskap, universitetsadjunkt i textilt teknologi, Textilhögskolan i Borås.

13 okt. *Brickvävning – historia, pedagogik och konstutövande.*

Sonja Berlin, brickvävande textilkonstnär och pedagog.

27 okt. *Agda Österbergs kyrkliga textilkonst och textilkonservering idag.*

Ingeborg Skaar, textilkonservator.

10 nov. *Okuvliga vävande viljor – Elsa Gullberg, Dora Jung och Hannah Ryggen.*

Désirée Koslin.

24 nov. *Ryataeppe, rya, ryiji – Nordens knutna nockor för nytta och konst.*

Désirée Koslin.

Tid: Tisdagar jämna veckor 15/9–24/11
kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6D.

Avgift: 400 kr.

3. Det glada tjugotalet

Det glada tjugotalet är ett legendariskt begrepp. Första världskriget var äntligen över. Kvinnorna hade i många länder fått rösträtt, nu klippte de håret kort och lade upp kjolarna. Det var ett sorglöst decennium fyllt av dans, rörelse och jazzmusik. Modernismen präglade konsten och Greta Garbo trollband filmpubliken. Detta belyses bland annat i denna serie som inte heller bortser från att det glada tjugotalet även var ett decennium fullt av kontraster.

Serieansvariga: **Eva Heggstad**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 070-605 83 88, och **Lena Kåreland**, professor em. i litteraturvetenskap, tfn 070-573 85 02.

Program

17 sept. *1920-talet. En spegel för vår tid.*

Klas-Göran Karlsson, professor em. i historia, Lunds universitet, och **Kim Salomon**, professor em. i historia, Lunds universitet.

1 okt. *Frigjord och med bobbat hår. Den nya kvinnan i litteraturen.*

Eva Heggstad.

15 okt. *Greta Garbo. Gåtan bakom världens mest berömda ansikte.*

Alexander Onofri, regissör och författare.

29 okt. *Axel Törnemans 20-tal.*

Adam Korpskog, intendent för samlingarna på Thielska Galleriet.

12 nov. *Swedish Grace. Designen som slog världen med häpnad.*

Cilla Robach, docent i konstvetenskap vid Uppsala universitet och chef för Samlingsenheten på Nationalmuseum.

10 dec. *Jazzen anfaller! Från Louis Armstrong till Ernst Rolf.*

Ulf Johansson Werre, musiker, kapellmästare, konstnärlig ledare emeritus, föreläsare, med.dr h.c.

Tid: Torsdagar jämna veckor 17/9–10/12 (ej 26/11) kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

Axel Törneman: Nattcafé. Källa Magasin1.

4. En musikalisk upptäcktsresa i det svenska. I lokal och filmad.

Nu öppnar vi sex ”fönster” och flyger ut på upptäcktsfärd i ”det svenska”. Nyligen presenterades ”En kulturkanon för Sverige” där ett antal experter valt ut 100 ”verk och referenspunkter som format Sveriges kultur och historia”. Av ren nyfikenhet tar den här serien avstamp i några av dessa verk och funderar över vad tiden, miljön och människorna kring verken kan berätta om ”det svenska”. Och hur hänger dessa verk ihop med den större historien och kanske till och med vår egen tid och vår uppfattning av oss själva? Föreläsare vid samtliga föreläsningar är **Johanna Broman Åkesson**.

Serieansvariga: **Johanna Broman Åkesson**, fil.dr i musikvetenskap, Stockholms universitet, tfn 076-211 49 97, johannabromanakesson@gmail.com, och **Ingrid Åberg**, docent i historia, Uppsala universitet, tfn 070-302 39 27.

Program

28 sept. *Drottningholmsmusiken* av Johann Helmich Roman.

12 okt. *Det går an* av Carl Jonas Love Almqvist.

26 okt. *Triumf att finnas till* av Edith Södergran.

9 nov. *Förklädd gud* av Lars-Erik Larsson.

23 nov. *Pippi Långstrump* av Astrid Lindgren.

7 dec. *Jazz på svenska* av Jan Johansson.

Tid: Måndagar jämna veckor 28/9–7/12 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

5. Arabvärlden bakom rubrikerna

Dagsnyheterna handlar oftast om krig och konflikter. Men de arabiska folken – från Marocko till Irak, från Syrien till Sudan – har sin egen vardag, bortom rubrikerna. Där finns det urgamla kulturarvet: språket, religionen, handelsvägarna, och där finns nutidens gemensamma referensramar: kompositörer som Farid al-Atrash, sångerskor som Umm Kulthum och Fayruz, poeter som Mahmoud Darwish och Ashjan Hendi, romanförfattare som Naguib Mahfouz och Salim Barakat. I denna miniserie gläntar vi på tältduken och får några glimtar av den mångfacetterade arabiska kulturen så som den präglar umgänget – i helg och söcken – mellan drygt 320 miljoner människor i tjugotvå länder.

Serieansvariga: **Jan Henningsson**, arabist, diplomat, tfn 070-851 44 72, och **Carin Söderberg**, fil.mag., f.d. universitetsadjunkt, tfn 073-619 18 80.

Program

21 sept. *Arabiska: öknens och basarernas språk.*

Jan Retsö, professor em. i arabiska, Göteborgs universitet

5 okt. *Arabisk poesi: nostalgi, heroism, frihetslängtan.*

Jan Henningsson.

2 nov. Arabisk litteratur: inte bara Mahfouz...

Jonathan Morén, arabist, översättare.

16 nov. Arabisk populärmusik: romantik och kampvilja.

Jan Henningsson.

Tid: Måndagar udda veckor 21/9–16/11 (ej 19/10)
kl. 15.15–16.45. 8 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X, dock Missionskyrkan,
Kyrksalen 2/11.

Avgift: 400 kr.

6. Min musik. I lokal och filmad.

Kulturpersonligheter och musiker berättar om och spelar musik som betytt mycket för dem. Variationen i musikval och berättarnas verksamhet är stor. Eftersom berättelserna ofta har formen av livsberättelser blandas känd musik ur vårt gemensamma musikarv med mer ovanlig musik som kommer från berättarnas bakgrund och specialintressen. Vi strävar efter att inbjuda intressanta personer med stort musikintresse från många olika verksamhetsområden.

Serieansvariga: **Gunnar Birgegård**, professor em. i medicin, tfn 070-215 09 89, och **Gunnel Fagius**, musikvetare, musikedirektör, tfn 070-214 13 70.

Program

14 sept. **Klaus Pontvik** föddes i Uruguay och flyttade till Uppsala för snart 30 år sedan. Han är utbildad miljöagronom vid SLU men sedan länge verksam som kulturentusiast och -entreprenör. Hans skötebarn är Uppsala International Guitar Festival, som han drivit sedan mer än 20 år och som numera rankas som en av världens främsta gitarrfestivaler. Han har också drivit Music in the Garden, en sommarfestival i Botaniska trädgården och är en outtröttlig kulturentusiast med ständigt nya projekt under den välbekanta kepsen. Han fick Uppsala kommuns hedersstipendium 2016 och erhöll 2022 både Region Uppsalas hedersstipendium och Uppsala kommuns hedersmedalj i guld.

28 sept. **Rikard Lekander** är ny teaterchef vid Uppsala stadsteater. Han har en bred bakgrund inom scenkonst; som skådespelare, regissör, dramatiker och konstnärlig ledare. Han är utbildad vid Teaterhögskolan i Malmö 2004–2008 och i teaterskolan Dell'Arte i Blue Lake och vid Thrillpeddlers i San Francisco, USA:s mest renommerade skräckteaterutbildning (efter den franska förebilden Grand Guignol) och startade Sveriges första skräckteater i Malmö 2009. Som skådespelare har han tillhört Dramatens ensemble. Har regisserat ett 40-tal teaterproduktioner i landet, bl.a. på Dramaten.

12 okt. **Per-Henrik Holgersson**, musiklärare, cellopedagog och kördirigent, är rektor för Kungl. Musikhögskolan (KMH) sedan 2024. Han har varit lärare vid Bromma folkhögskola samt Kaggeholms musiklinje. Per-Henrik disputerade 2011 i musikpedagogik med en avhandling om studenters lärande och kunskapsutveckling inom högre musikutbildning och enskild undervisning. Vid KMH-institutionen Musik, Pedagogik

och Samhälle, som omfattar ämneslärarutbildning i musik, musikterapi samt forskning i musikpedagogik var Per-Henrik akademichef innan han utsågs till rektor för KMH. Per-Henrik kommer från en familj där föräldrar och bröder är mycket aktiva musiker.

26 okt. **Merete Ellegaard** är orkester- och kördirigent, med lång erfarenhet av arbete inom musikliv, utbildning och folkbildning. Hon har dirigerat såväl ungdoms- orkestrar och amatörköror som professionella ensembler och har varit verksam vid universitet och kulturskolor runt om i landet. Hon är konstnärlig ledare för damkören La Cappella i Uppsala och arbetar också som musikredaktör vid Sveriges Radio P2. Parallellt föreläser hon om ledarskap och kommunikation.

9 nov. **Karin Ingebäck**, sångerska, utbildad vid musik- och operahögskolan i Göteborg. Hon har framträtt på ett flertal svenska operascener samt gjort gästspel på La Monnaie i Bryssel. På sin repertoar har hon bl.a. roller som Pamina i Trollflöjten, Susanna i Figaros bröllop, Woglinde i Rhenguldet och Musetta i La Bohème. Hon har varit solist vid utdelningen av Nobelpriset i Stockholms konserthus och erhållit Kristina Nilsson-stipendiet vid Kungliga Musikaliska Akademien. På CD kan hon höras på Grammisnominerade "Häxorna" av Ture Rangström med Radiosymfonikerna. Karin är bosatt i Uppsala och freelansar som sångerska och sångpedagog.

23 nov. **Tomislav Dulic** är professor i förintelse- och folkmordsstudier vid Historiska institutionen vid Uppsala universitet, född i Jugoslavien 1968 men flyttade till Sverige som tvååring. Han undervisar vid Centrum för Förintelse- och folkmordsstudier. Han har ett stort musikintresse, inte minst för musiken från Balkan.

Tid: Måndagar jämna veckor 14/9–23/11
kl. 10.30–12.00. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

7. Musik inspirerad av de fyra elementen

"De fyra elementen" är den antika grunden för förklaringen av världsalltet. Denna serie utforskar hur denna världsförklaring inspirerat musikskapare, utgående från sägner och myter, symboliska betydelser och upplevelser. Elden som rasande förstörare, som protest mot gudarnas allmakt eller som livgivande tröstare, vattnet som hemvist för halvt mänskliga vattennymfer med makt över naturen, som symbol för den livgivande eller likgiltiga naturen, som hoppets symbol, sjömannens fiende eller som gräns till det "heliga landet", jorden som trygghet eller som sviktande stöd, luften som musik, som hemvist för luftandar, som budbärare, storm eller hemlig viskning. Jag berättar om musiken och vad den betytt för kompositörerna. Det blir en bred palett av spännande musik, från Vivaldi till Povel Ramel och många däremellan. Föreläsare vid samtliga tillfällen är **Gunnar Birgegård**.

Serieansvarig: **Gunnar Birgegård**,

professor em. i medicin, musiker, tfn 070-215 09 89.

Program

23 sept. Musik inspirerad av elementet eld.

7 okt. Musik inspirerad av elementet vatten.

4 nov. Musik inspirerad av elementet jord.

18 nov. Musik inspirerad av elementet luft.

Tid: Onsdagar udda veckor 23/9–18/11 (ej 21/10)
kl. 15.15–16.45. 8 timmar.

Lokal: Slottsbiografen, Nedre Slottsgatan 6 D.

Avgift: 400 kr.

8. Levande jazzhistoria. Legendariska inspelningar under 100 år av jazz. I lokal och filmad.

Serien behandlar banbrytande och legendariska inspelningar från olika epoker av jazzhistorien. Från den första inspelade orkestern Original Dixieland Jass Band till dagens stjärnor. Vi låter liveinspelningar från historiska och nutida klubbar och konsertlokaler samt viktiga studioinspelningar levandegöras genom analys och förklaringar av jazzmusikern och estradören **Ulf Johansson Werre** som kryddar föreläsningarna med personliga upplevelser, kommentarer och exempel från flygel och trombon. Vi sätter in de olika exemplen i ett historiskt perspektiv och ser hur stilarterna har utvecklats och mognat genom starka musikaliska profiler och grupper. Vid två tillfällen har Ulf med sig en gäst där spontant samspel och diskussion fördjupar dagens tema.

Serieansvariga: **Sten Åke Bylund**, f.d. fastighetsdirektör m.m., tfn 070-648 67 85, och **Ulf Johansson Werre**, musikartist, med.dr h.c., tfn 073-508 68 83.

Program

24 sept. När improvisationen förändrades.

8 okt. Röster, sound och signaturer.

22 okt. Från tradition till förnyelse.

5 nov. Ikoniska möten och samarbeten.

19 nov. Små ensembler, stora uttryck.

3 dec. Banbrytande tolkningar.

Tid: Torsdagar udda veckor 24/9–3/12
kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

The Original Dixieland Jass Band. Youtube.com

9. Handens intelligens

Den mänskliga handen är unik, och särskilt gäller det tummen, vars topp vi besvärsfritt kan sätta mot de övriga fingrarnas toppar. Likaså är den mänskliga hjärnan unik i djurvärlden. Handen kan liknas vid ett sinnesorgan med eget minne. Man kan tala om en handens intelligens. Handens utveckling har måhända påverkat hjärnans utveckling. För Aristoteles var handen "instrumentens instrument" och Immanuel Kant kallade handen "en förlängning av den mänskliga hjärnan". Tillsammans har människans hand och hjärna förändrat världen. Föreläsningsserien kommer att belysa handens grundfunktioner, dess intelligens, funktionsstörningar och åtgärder mot sådana, höger-vänstermotsättningen samt handens betydelse för den mänskliga kulturen och tekniken.

Serieansvarig: **Jan Fagius**, docent i neurologi, Uppsala universitet, tfn 073-584 06 49.

Program

30 sept. Handens anatomi, fysiologi och evolution.

Jan Fagius.

14 okt. Handen som formar hjärnan.

Birgitta Rosén, arbetsterapeut, docent, Handkirurgi, Lunds universitet.

28 okt. När handen inte fungerar – orsaker och behandling.

Anders Björkman, överläkare, professor i handkirurgi, Göteborgs universitet.

11 nov. Handen, hjärnan, hjärtat – den gyllene triangeln i konsten och konsthantverket.

Michel Östlund, konstnär, skulptör, filmregissör och författare, Uppsala.

25 nov. Avig eller rätt? Om höger- och vänsterhänthet.

Niklas Schiöler, författare, docent i litteraturvetenskap, Lunds universitet.

9 dec. Handen i talesätt och metaforer.

Lena Ekberg, professor em. i nordiska språk, Lunds universitet.

Tid: Onsdagar jämna veckor 30/9–9/12
kl. 15.30–17.00. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.
Avgift: 400 kr.

10. Filmstudio Fyris, grupp 1

I samarbete med Fyrisbiografen fortsätter vi satsningen på kvalitetsfilm. Varje film föregås av en kort presentation. Parallellserie med samma innehåll som nr 11 och 12. **Serieansvariga:** Karin Almladh, fil.dr i semitiska språk, karin.almladh@gmail.com, och Ingrid Nordberg, fil.lic., tfn 070-296 75 33.

Program

15 sept. *Gasljus*. Då och då talas det om gaslighting, en slags manipulation där en person försöker att förmå någon annan att ifrågasätta sina sinnesintryck, sina minnen, sina känslor, sin verklighetsuppfattning. Uttrycket kommer från den bok som filmen *Gasljus* från 1944 bygger på. I den här Hitchcockliknande filmen upplever Paula Alquist, spelad av Ingrid Bergman, obegripliga saker som får hennes man Gregory Anton, spelad av Charles Boyer, att påstå att hon är sinnessjuk. (114 minuter)

29 sept. *Hets*, en världsberömd svart-vit film från 1944, är en studie i pennalism. Alf Sjöberg regisserar, manus av Ingmar Bergman. Den orsakade en häftig skoldebatt och blev en internationell succé. Ingmar Bergmans manus var enligt honom själv baserat på egna erfarenheter. Skådespelare är Alf Kjellin och Mai Zetterling men framför allt Stig Järrel som den hatade latinläraren Caligula. (101 minuter)

13 okt. *Den allvarsamma leken*. Gift man bedrar sin fru med gift kvinna som sedan bedrar älskaren ... Så skulle man kanske sammanfatta Hjalmar Söderbergs roman *Den allvarsamma leken* från förra sekelskiftet och med den de filmer som utgått från den. I den här filmen från 2016 kan man säga att regissören Pernilla August haft egen ingång till handlingen genom att ge kvinnorna ett större spelrum. Det gäller inte minst Arvid Stjärnbloms hustru Dagmar som Liv Mjönes ger liv åt. (110 minuter)

10 nov. *Där kräftorna sjunger* handlar om en ung kvinna som blev övergiven som barn och som har uppfostrat sig själv i North Carolinas träskmarker. I samhället Berkley Cove går hon under namnet "träskflickan". På väg in i vuxenlivet attraheras hon av två unga män och upptäcker en ny och spännande värld. När en av männen hittas död, blir hon utpekad som huvudmisstänkt för mordet. (124 minuter)

24 nov. *Domaren*. Förnuft och känsla skulle kunna vara titeln på den här filmen från 2017 som i original heter *The Children act*. Domaren Fiona Maye vid Family Division vid High Court of Justice, spelad av Emma Thompson, har som uppgift att tolka lagen i fall som gäller att skydda barns liv: hur göra i fall som gäller siamesiska tvillingar? Eller med ett barn med leukemi som kan räddas genom blodtransfusion men vars föräldrar och barnet självt vägrar? "Det handlar om lag, inte moral" säger hon. Men är det så enkelt? (105 minuter)

8 dec. *The Penguin Lessons*. Livströtte Tom Michell har mer eller mindre gett upp allt som har med känslor att göra. Han är engelsklärare på snofsig privatskola i Buenos Aires 1976, året då Isabel Perón störtades och militärjuntan tog över. Men då adopteras han av en pingvin och allt ändras. (112 minuter)

Tid: Tisdagar jämna veckor 15/9–8/12 (ej 27/10) kl. 10.00–ca 12.10.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 500 kr.

11. Filmstudio Fyris, grupp 2

Parallellserie med samma innehåll som nr 10 och 12. **Serieansvariga:** Karin Almladh, fil.dr i semitiska språk, karin.almladh@gmail.com, och Ingrid Nordberg, fil.lic., tfn 070-296 75 33.

Program

18 sept. *Gasljus*

2 okt. *Hets*

16 okt. *Den allvarsamma leken*

13 nov. *Där kräftorna sjunger*

27 nov. *Domaren*

11 dec. *The Penguin Lessons*

Tid: Fredagar jämna veckor 18/9–11/12 (ej 30/10) kl. 13.00–ca 15.10.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 500 kr.

12. Filmstudio Fyris, grupp 3

Parallellserie med samma innehåll som nr 10 och 11. **Serieansvariga:** Ingrid Nordberg, fil.lic., tfn 070-296 75 33, och Anki Mattisson, docent i nordiska språk, tfn 070-978 15 32.

Program

11 sept. *Gasljus*

25 sept. *Hets*

9 okt. *Den allvarsamma leken*

6 nov. *Där kräftorna sjunger*

20 nov. *Domaren*

4 dec. *The Penguin Lessons*

Tid: Fredagar udda veckor 11/9–4/12 (ej 23/10) kl. 13.00–ca 15.10.

Lokal: Fyrisbiografen, S:t Olofsgatan 10.

Avgift: 500 kr.

13 A. Tillståndet i världen hösten 2026.

I lokal och filmad.

Den liberala världsordningen som vi känner den – det internationella system av institutioner, regler och normer som byggdes upp efter andra världskriget – är i gungning. Det är ett tema i höstens föreläsningsserie. Men vi gör också nedslag i några av de konfliktområden som pågår världen och avslutar som vanligt med en föreläsning om den person som i hög grad dominerar världspolitiken.

Serieansvariga: **Lars Nilsson**, f.d. chefredaktör UNT, tfn 070-662 18 67, lars.nilsson470@gmail.com, och **Claes Leijon**, f.d. ambassadråd och Sida-medarbetare, tfn 070-602 53 17, claesse.leijon@gmail.com

Program

21 sept. *Den liberala världsordningen – finns den kvar?*
Peter Wallensteen, seniorprofessor i freds- och konfliktforskning, Uppsala universitet.

5 okt. *Konflikten Kina – Taiwan.*

Ulf Mårtensson, f.d. kommunikationschef i statsrådsberedningen och arrangör av resor till Kina och Taiwan.

22 okt. *En värld i kris och förändring – vägar framåt.*

Jan Eliasson, ordförande i FN:s generalförsamling 2005–2006, vice generalsekreterare i FN 2012–2016, utrikesminister 2006.

16 nov. *Maktspelet i Mellanöstern.*

Bitte Hammargren, journalist, författare och Mellanösternanalytiker.

30 nov. *Krig och fred – årets tio viktigaste händelser.*

Isak Svensson, professor i freds- och konfliktforskning, Uppsala universitet.

14 dec. *Ännu ett år med president Trump.*

Dag Blanck, professor i Nordamerikastudier, Uppsala universitet.

Tid: Måndagar udda veckor 21/9–14/12 (ej 19/10, 2/11) samt torsdag 22/10 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

13 B. Tillståndet i världen hösten 2026.

Enbart film.

Samma som nr 13 A men går endast att se som film. Filmen läggs i allmänhet ut dagen efter föreläsningen och visas i 14 dagar.

I schemat på Mina sidor visas dagen för föreläsningen.

Avgift: 300 kr.

14. Som jag minns det

Serien där politiker och samhällsdebattörer kommenterar samtiden och berättar minnen från förr fortsätter – denna gång i kortform, 3 föreläsningar.

Serieansvarig: **Claes Leijon**, f.d. ambassadråd och Sida-medarbetare, tfn 070-602 53 17, claesse.leijon@gmail.com

Program

23 sept. *Att vara människa i en omänsklig tid.*

Gudrun Schyman, f.d. partiledare, grundare av Feministiskt initiativ.

7 okt. *Varför blir man politiker?*

Eskil Erlandsson, centerpartist och f.d. landsbygdsminister.

21 okt. *Vad händer med rättsstaten?*

Anne Ramberg, advokat och f.d. generalsekreterare i Advokatsamfundet.

Tid: Onsdagar udda veckor 23/9–21/10 kl. 13.30–15.00. 6 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 200 kr.

Naturvetenskap och teknik

15. Den gröna omställningen – mark och miljö. I lokal och filmad.

Vi fortsätter serien om den gröna omställningen med fem föredrag med fokus på den roll jordbruks- och skogsmarkerna kan spela i den gröna omställningen. Vad kan de göra för att förhindra stora klimatförändringar och uppfylla Sveriges omställningsmål? Hur kan våra matvanor och jordbruksmetoder ändras för att bli klimatsmartare än idag? Och kan återvätning av våtmarker bli en del av lösningarna på det svåra arbetet att binda kol i våra marker?

Serieansvariga: **Janne Bengtsson**, professor i ekologisk miljövärd, SLU, 070-233 51 18, janne.b.bengtsson@gmail.com, och **Jan Frisk**, civ.ing., 070-514 63 26, jfrisk@telia.com

Program

24 sept. *Vad behövs för att en grön omställning i de gröna näringarna ska kunna begränsa klimatpåverkan och klara andra samhällsmål?*

Mikael Karlsson, universitetslektor, doc. i miljövetenskap, Uppsala universitet.

8 okt. *Jordbruksmarken som kolsänka, eller vad blir den i framtiden?*

Thomas Kätterer, professor i ekosystemekologi, Sveriges lantbruksuniversitet.

5 nov. *Skogen och klimatet – hur planera för den nära och den långa framtiden?*

Jeannette Eggers, forskare, skoglig planering. Programchef Skogligen Hållbarhetsanalyser, Sveriges lantbruksuniversitet.

19 nov. *Maten, jordbruket och klimatomställningen – 20 år av långsamhet.*

Elin Röös, universitetslektor, civ.ing., Energi & Teknik, Sveriges lantbruksuniversitet.

3 dec. *Våtmarkernas roll i klimatomställningen.*

Amelie Lindgren, forskare i ekosystemvetenskap, föreståndare, Skogaryds forskningsstation, Göteborgs universitet.

Tid: Torsdagar udda veckor 24/9–3/12 (ej 22/10)
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

16. 100 år med biokemin i Uppsala – från Nobelpris till läkemedelsföretag

The Svedberg vid Uppsala universitet visade med sin ultracentrifug för 100 år sedan att vårt röda blodfärgämne, hemoglobinet, är en väldefinierad molekyl. Det var början på en utveckling som lett fram till dagens molekylära biologi. Svedbergs framgångar och sedermera Nobelpris följdes av Arne Tiselius, också han Nobelpristagare, som separerade och definierade flera av de proteiner vi har i vårt blod, t.ex. gammaglobulin. Upptäckterna lade grunden för mycket av dagens medicinska vetenskap och moderna farmaceutiska industri. I fyra föreläsningar beskrivs utvecklingen under de hundra år som förflutit sedan The Svedberg tog de första stegen.

Serieansvariga: **Lars Rydén**, professor em. vid Institutionen för geovetenskap, tfn 070-426 88 32, lars.ryden@balticuniv.uu.se,

Anders Virtanen, professor i biologi, ssk. molekylär cellbiologi, tfn 070-425 03 23, anders.virtanen@icm.uu.se, och **Yvonne Brandt Andersson**, professor em. i organisk kemi, tfn 070-659 81 47, yvonnebrandtandersson@gmail.com

Program

8 sept. *Pionjärerna och deras arv.*

1. Varför blev Arne Tiselius den förste professorn i biokemi i Uppsala?

2. Hur Svedberg och Tiselius omskapade biokemin.

Anders Lundgren, professor em. i idé- och lärdoms historia, Uppsala universitet (1) och **Gunnar Johansson**, professor em. i biokemi, Uppsala universitet (2).

22 sept. *Proteiner som industriprodukter.*

Björn O. Nilsson, biokemist, företagsledare, ämbetsman.

6 okt. *Hur proteinerna ser ut – från mödosam kemi till AI.*

Maria Selmer, professor i biologi, ssk. strukturbologi, Uppsala universitet.

20 okt. *Human Protein Atlas – om människans alla proteiner.*

Cecilia Lindskog, docent, projektledare i cancerprecisionsmedicin, Uppsala universitet.

Tid: Tisdagar udda veckor 8/9–20/10 kl. 13.15–14.45. 8 timmar.

Lokal: Universitetshuset, Sal X den 8/9 och 22/9, Ekonomikum, Hörsal 3 den 6/10 och 20/10.

Avgift: 400 kr.

17. Teknologiska framsteg i närtid och som visioner

Nya teknologier utvecklas kontinuerligt vilket kan innebära omvälvande förändringar i en någorlunda nära framtid. Här ingår småskaliga modulära fissionsreaktorer (SMR) som kan baseras på naturligt Uran 238 utan anrikning till isotopen 235, vilket är nödvändigt i standardreaktorer. Den ultimata lösningen på vårt energibehov anses vara fusionsreaktorer, men steget till att konstruera en reaktor baserad på fusionsreaktioner har visat sig vara gigantiskt. De senaste åren har dock påtagliga framsteg gjorts. I takt med att behovet ökar att utföra extremt komplexa räkneoperationer och simuleringar håller en ny typ av datorer på att utvecklas som är baserad på kvantfysik. En kvantdator använder qubitar som kan vara noll eller ett samtidigt. Detta gör att en kvantdator kan arbeta med flera beräkningsvägar samtidigt.

Serieansvariga: **Bo Höistad**, professor em. i kärnfysik, tfn 070-975 01 43, och **Staffan Yngve**, professor em. i teoretisk fysik, tfn 070-297 80 16.

Program

3 nov. *Kvantdatorer och annan kvantteknologi.*

Anton F Kockum, docent i tillämpad kvantfysik, Chalmers tekniska högskola.

17 nov. *Fusionsenergi – när kan vi vänta oss avgörande framsteg?*

Göran Ericsson, docent i tillämpad kärnfysik, Uppsala universitet.

1 dec. *SMR-reaktorer med snabba neutroner.*

Pär Olsson, professor i fysik med inriktning mot kärntekniska material, KTH.

Tid: Tisdagar udda veckor 3/11–1/12 kl. 13.15–14.45. 6 timmar.

Lokal: Ekonomikum, Hörsal 3 den 3/11, Universitetshuset, Sal X den 17/11, 1/12.

Avgift: 200 kr.

Professorerna Arne Tiselius (t.v.) och The Svedberg, Uppsala 1953.
Foto: Uppsala-bild. Upplandsmuseet.se

Medicin och vård

Källa: otsverige.se/projekt/implementation-av-itt-inom-var-d-och-omsorg

18. Från röntgen till protoner – Uppsalas väg mot framtidens strålterapi. I lokal och filmad.

Var tredje svensk drabbas av cancer, och ungefär hälften av alla patienter behandlas med joniserande strålning. Sedan Röntgens upptäckt 1895 har strålbehandling utvecklats till en av de viktigaste metoderna för att behandla tumörer. Uppsala har spelat en central roll i denna utveckling, särskilt från 1950-talet och framåt, där forskning, företagande och sjukvård samarbetat tätt. Med moderna avbildningstekniker kan tumörer lokaliseras allt bättre, och stråldoserna kan styras så att tumören får hög dos medan frisk vävnad skonas. Akuta biverkningar är ofta övergående även om det finns långsiktiga effekter att ta hänsyn till. Uppsala var tidigt ute med protonbehandling, som ger en ännu mer gynnsam dosfördelning. Forskningen vid Gustaf Werners institut och The Svedberglaboratoriet ledde fram till öppnandet av Skandionkliniken 2015 – Nordens första klinik för protonterapi. Serien lyfter fram dessa unika samarbeten och ställer också frågan hur cancerbehandlingen kommer att se ut om 25 år: kommer nya läkemedel att ta över, eller fortsätter kombinationer av flera tekniker att vara vägen framåt?

Serieansvariga: **Kristina Glimelius**, professor em. i genetik och växtförädling, Sveriges lantbruksuniversitet, tfn 070-678 50 10, och **Jan Stålhammar**, docent i allmänmedicin, tfn 070-578 28 68.

Program

24 sept. *Strålningens roll i cancerbehandlingen.*

Bengt Glimelius, professor em. i onkologi, Uppsala universitet.

8 okt. 1. *Hur vet doktorn var och hur mycket man skall stråla?*

2. *Hur går strålbehandling till?*

Mattias Hedman, överläkare i onkologi, Karolinska sjukhuset (1) och **Anders Montelius**, docent, sjukhusfysiker, Uppsala universitet (2).

21 okt. 1. *Vilka strålar skall användas? Fotoner, elektroner, protoner eller ännu tyngre joner? Tidiga protonbehandlingar i Uppsala vid Gustaf Werners institut och The Svedberg-laboratoriet.*

2. *Dagens protonbehandling vid Skandionkliniken.* **Anders Montelius** (1) och **Håkan Nyström**, docent, sjukhusfysiker, Uppsala universitet (2).

5 nov. *Datorer och strålbehandling.*

1. *Tidiga FoU-projekt som formade dagens effektiva behandling mot cancer.*

2. *Utveckling mot informationsstyrd precisionsbestrålning.*

Hans Dahlin, M.Sc., f.d. sjukhusfysiker, entreprenör (1) och **Per Ekström**, M.Sc., utvecklingschef (2).

19 nov. 1. *Kan strålbehandlingen förbättras/optimeras ytterligare?*

2. *Ger strålning cancer?*

Johan Löf, vd, Raysearch Laboratories, Stockholm (1) och **Hans Lundqvist**, professor em. i medicinsk fysik, Uppsala universitet (2).

3 dec. *Hur ser cancerbehandlingen ut om 25 år?*

Operation, strålning eller läkemedel. Diskussion. **Bengt Glimelius**, **Gunilla Enblad**, professor i onkologi, Uppsala universitet, och **Marika Nestor**, professor i biomedicinsk strålningsvetenskap, Uppsala universitet.

Tid: Torsdagar udda veckor 24/9–3/12 (ej 22/10) kl. 15.15–16.45 samt onsdag 21/10 15.30–17.00.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 400 kr.

Cyklotronen under byggnation, Gustaf Werners institut, Uppsala universitet 1946. Foto: Uppsala-bild. Upplandsmuseet.

19. TEMADAG Beroende – vad händer i hjärnan och vad gör man åt det?

Under denna temadag behandlas historiska, politiska och aktuella policyfrågor, samtidigt som en fördjupning ges i hjärnans biologi. Vi tittar närmare på hur olika substanser påverkar hjärnans belöningssystem och beslutsförmåga. Även nya beteenden, som scrollande, swipande och användning av vitt snus, diskuteras som delar av en framväxande ungdomskultur där gränsen mellan vana och beroende ibland blir svår att dra. Ett särskilt fokus riktas mot alkoholens effekter på kognition och åldrande. Avslutningsvis uppmärksammas psykedelika som en möjlig del av framtidens kliniska behandlingar. Målet med dagen är att bidra med kunskap, perspektiv och verktyg för att bättre förstå beroendets många dimensioner.

Ansvariga: **Lisa Ekselius**, professor em. i psykiatri, Uppsala universitet, tidigare överläkare Akademiska sjukhuset, tfn 070-655 54 75, lisa.ekselius@uu.se, och **Hanna Ljungvall**, med.dr, universitetslektor, Uppsala universitet, hanna.ljungvall@uu.se.

Program

12.30 Introduktion.

Lisa Ekselius och **Hanna Ljungvall**.

12.35 *Historik, politik och policy.*

Hanna Ljungvall.

13.00 *Beroende – en hjärnsjukdom.*

Fred Nyberg, professor em. i biologisk beroendeforskning, Uppsala universitet.

13.30 Bensträckare.

13.35 *Scroll, swipe och vitt snus – den nya ungdomskulturen?*

Erik Nylander, farm.dr, leg. apotekare, Uppsala universitet.

14.00 *Gamla och nya droger.*

Mathias Hallberg, professor i neurofarmakologi och beroendeforskning, Uppsala universitet.

14.25 Fikapaus.

14.55 *Alkohol och kognition.*

Sven Andréasson, professor em. i socialmedicin, Karolinska Institutet, överläkare, Beroendecentrum, Stockholm.

15.20 *Psykedelika – en drog med många ansikten.*

Ulf Bremberg, gästforskare med fokus på preklinisk forskning om psykedelika, Uppsala universitet, vd Osmond Labs.

15.45 *Psykedelika i kliniskt bruk.*

Johan Lundberg, professor i psykiatri, Karolinska Institutet, överläkare vid Karolinska universitetssjukhuset, Stockholm.

16.10 Frågor till föreläsarna från auditoriet.

Moderatorer **Lisa Ekselius** och **Hanna Ljungvall**.

16.40 Avslutning.

Tid: Tisdag 6/10 kl. 12.30–16.45.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 325 kr. inklusive fika.

Källa: gamma.app

Modell av äldreboende i Rosendal. Foto: Rosendal fastigheter. Källa UNT 2024-07-07.

20. TEMADAG **Konsten att åldras**

Inte nog med att vi åldras, vi blir dessutom allt fler som kommer upp i åren. Under denna temadag utforskar vi åldrandet och vad det för med sig. Vi lär oss om de fysiologiska och psykosociala förändringar som sker när vi blir äldre. Vi tar oss an både positiva och negativa faktorer. Ofrivillig ensamhet kan drabba oss alla. Hur kan vi ta oss ur ensamheten om vi hamnar i den? Kan kyrkan vara en stödfunktion för oss äldre?

Aktuella studier visar att vi pensionärer är lyckligare än yngre åldersgrupper. Förstår vi att fullt ut ta vara på det? Vi har en förväntan på att samhället ska finnas där för oss, men samhällets aktörer ställer också krav tillbaka; att vi ska ha våra papper i ordning och att vi har underlättat för våra nära när den dagen kommer. Det är vår förhoppning att temadagen ska bidra till att öka vår förmåga att möta åldrandet på bästa sätt.

Ansvariga: Anja Heino, tfn 073-571 09 11, och **Bo Aronsson**, tfn 070-296 07 20.

Program

12.30 Introduktion.

Anja Heino och Bo Aronsson.

12.35 *"Use it or lose it". Om fysiologiska förändringar vid åldrande.*

Lena Kilander, överläkare vid Akademiska sjukhuset och senior professor i geriatrik, Uppsala universitet.

13.05 *Att förebygga ensamhet på äldre dar.*

Hillevi Busch, fil.dr, senior utredare, Folkhälsomyndigheten.

13.35 *Hur kan kyrkan stötta vid åldrande?*

Matilda Helg, domprost i Uppsala.

14.05 Uppföljande frågor och samtal.

14.20 Fikapaus.

15.00 *Lycka på äldre dar.*

Filip Fors Connolly, docent i sociologi och psykologi, Umeå universitet.

15.30 *Ett boende som lockar – vilka är alternativen?*

Elin Blome, strategisk samhällsplanerare, Uppsala kommun.

16.00 *Juridik för äldre – vad ska vi tänka på?*

Erik Sjulander, kontorschef, Familjens Jurist, Uppsala.

16.30 Avslutande samtal.

Anja Heino och Bo Aronsson.

16.45 Avslutning.

Tid: Tisdag 3/11 kl. 12.30–16.45.

Lokal: Missionskyrkan, Kyrksalen.

Avgift: 325 kr. inklusive fika.

Studiecirklar ej språk

21. Kvinnor berättar

Vi läser och diskuterar romaner av kvinnliga författare. Deltagarna ombeds att till första sammankomsten läsa Ayobami Adebayo *Stanna hos mig (Stay with me)*.

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 070-749 11 35, lena.b.agren@gmail.com

Tid: Onsdagar udda veckor 9/9–18/11
kl. 13.00–14.30. 12 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 500 kr.

22. Västafrikanska författare

Vi läser och diskuterar romaner av västafrikanska författare. Deltagarna ombeds att till första sammankomsten läsa Chino Achebe *Allt går sönder (Things fall apart)*.

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 070-749 11 35, lena.b.agren@gmail.com

Tid: Onsdagar jämna veckor 16/9–25/11
kl. 13.00–14.30. 12 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 500 kr.

23. Skrivarstuga

Cirkeln välkomnar medlemmar som vill skriva och samtala om text. Varje träff inleds med skrivövningar som stimulerar både fantasi och språklighet, men också form och innehåll. Övningarna kan vara ingång till texter att arbeta med fram till nästkommande träff. Vissa texter kommer att läsas av alla och diskuteras i grupper om cirka fyra deltagare. Om du har ett skrivprojekt på gång kommer arbetet i cirkeln förhoppningsvis att ge dig användbara verktyg.

AnnaLena Åberg, folkhögskolelärare, skrivpedagog, tfn 073-092 99 91.

Tid: Onsdagar 9/9, 16/9, 30/9, 14/10, 21/10, 4/11
kl. 13.30–15.45. 18 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble (dock Missionskyrkan, rum Danmark 21/10).
Avgift: 750 kr.

24. Akvarellmålning, nybörjare

Nybörjarcirkel för den som aldrig målat akvarell tidigare och vill lära sig de grundläggande kunskaperna i akvarellmålning. Vi kommer att gå genom material, olika tekniker, bildkomposition, hur man får djup i bilden, hur färgerna betar sig, vad grundfärgerna är och mycket mer. Allt detta efter att vi målar ett motiv alldeles från början. Till första kurstillfället är det bra att ni har med: kapaskiva, akvarellpapper 300 gr, färglåda, penslar, t.ex. Escoda nr 6,10,16, papperstejp, penna 2 B, suddgummi, moddlare (en enkel bred pensel att stryka ut vattnet med). Ytterligare råd och tips kommer ni att få efterhand. Önskvärt är att deltagarna har tillgång till dator och mobiltelefon som kan ta mot meddelanden från cirkelledaren. Mycket kommunikation sker via nätet och denna underlättas på så sätt. Finns skrivare är det också bra men inte nödvändigt.

Lillemor Wassberg, f.d. företagsskötarska, konstnär, tfn 070-529 24 42.

Tid: Måndagar jämna veckor 14/9–23/11
kl. 10.00–13.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.
Avgift: 1000 kr.

25. Akvarellmålning fortsättning grupp 1

Fortsättningscirkel för de som gått kursen tidigare men även de som har gedigen kunskap om t.ex. bildkomposition, perspektiv, loose watercolour painting och om att skapa djup i bilden m.m. Höstens kurs kommer att bli en fördjupning av ovanstående tekniker huvudsakligen med loose watercolour painting. De två första gångerna kommer vi måla porträtt. Önskvärt är att man till varje tillfälle har med ett eget motiv men det behövs inte till porträttmålningen. Varje träff startar med en kortare teknikgenomgång. Parallellcirkel med samma innehåll som nr 26 och 27.

Lillemor Wassberg, f.d. företagssköterska, konstnär, tfn 070-529 24 42.

Tid: Onsdagar udda veckor 23/9–16/12 (ej 21/10) kl. 10.00–13.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.

Avgift: 1000 kr.

26. Akvarellmålning fortsättning grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 25 och 27.

Tid: Onsdagar jämna veckor 16/9–9/12 (ej 28/10) kl. 10.00–13.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.

Avgift: 1000 kr.

27. Akvarellmålning fortsättning grupp 3

Ges som distansundervisning med hjälp av nätverket Zoom.

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 25 och 26.

Tid: Tisdagar udda veckor 22/9–1/12 kl. 10.00–13.00. 24 timmar.

Avgift: 1000 kr.

28. Rockhistoria, musiklyssnarcirkel grupp 1

En fristående fortsättning från tidigare cirklar där vi lyfter fram några framstående artister och grupper i rockmusikens historia. Varje sammankomst inleds med en presentation av artisterna och deras plats i rockmusikens historia. Fokus är dock musiklyssnandet. Utrymme finns för deltagarnas egna favoritlåtar och kommentarer. Vi diggar musiken tillsammans, helt enkelt! Parallellcirkel med samma innehåll som nr 29 och 30.

10 sept. Sun Records. I rockhistoriens begynnelse fanns ett skivbolag i Memphis som lanserade flera viktiga artister. Elvis Presley var bara en av dem.

24 sept. Creedence Clearwater Revival. Mitt i hippieeran kom en kvartett som rockade med rötterna i historien och skapade klassiska hits.

8 okt. Leonard Cohen. Poet med lång karriär. En av rockens mer särpräglade personligheter.

15 okt. Moody Blues. Efter en kort period med soulpop skapade denna engelska kvintett ett eget sofistikerat sound med hänförande klangbilder.

5 nov. Black Sabbath. Bandet som enligt många startade genren heavy metal. Sångaren Ozzy Osbourne var en av rockhistoriens mest spektakulära personligheter.

19 nov. U2. Ett av 80- och 90-talens största band som fortfarande levererar vital rockmusik, fylld av passion och själ, med samma sättning sedan bildandet för 50 år sedan.

Per Davidsson, f.d. kanslichef, tfn 070-856 31 44.

Tid: Torsdagar udda veckor 10/9–19/11 (ej 22/10) samt jämn vecka 15/10 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.

Avgift: 500 kr.

29. Rockhistoria, musiklyssnarcirkel grupp 2

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 28 och 30.

Tid: Torsdagar udda veckor 10/9–19/11 (ej 22/10) samt jämn vecka 15/10 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.

Avgift: 500 kr.

30. Rockhistoria, musiklyssnarcirkel grupp 3

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 28 och 29.

Tid: Torsdagar udda veckor 10/9–19/11 (ej 22/10) samt jämn vecka 15/10 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Skogstibble.

Avgift: 500 kr.

31. Symbolerna kring oss

Varför står det en cykel på Stora Torget? Har Uppsala en egyptisk tempelport? Vad begrundar Maria bakom domkyrkans altare? Kan en stol väcka gemenskap? Vad är idén med paradgator? Vilka djupare sammanhang skönjer vi bortom kajor, torn och nationshus? Samtalen vill stanna upp inför det konkreta, uppmärksamma de symbolvärldar och brokiga sammanhang som omger oss, och därigenom fördjupa förståelsen för den plats vi lever på. Vi letar efter något som bär i en komplicerad tid.

1. Typiska Uppsalasymboler – lokalpatriotism och globalism.
2. Vilket är vårt eget symboliska universum – eller har vi flera?
3. Kungamakt, borgerskap, fritid – utecaféer och skådespel för folket.
4. Historia, genus, solidaritet – vems minnen får plats?
5. Religion, minoritet, etik – vad skulle väl Drottning Kristina säga?
6. Ideologi, idealitet, kommersialism – vad väcker dagens Uppsalabor?

Kenneth Ritzén, religionshistoriker och pedagog.

Tid: Torsdagar udda veckor 10/9–19/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 500 kr.

32. Uppsalas gatunamn

Uppsalas gatunamn har mycket att berätta. Medeltidens spontant framväxta namn ger oss kunskap om stadens topografi och byggnader men också en inblick i invånarnas liv och verksamhet. 1600-tallets genomgripande stadsreglering förde med sig nya namn, några med reverens till den allsmäktiga kungamakten, de flesta dock med lokal anknytning. Dagens officiellt reglerade namngivning speglar också samtiden men på ett annat sätt än tidigare och namnen väcker inte sällan debatt.

Mats Wahlberg, docent i nordiska språk, särskilt ortnamnsforskning, tfn 070-752 17 18.

Tid: Onsdagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 500 kr.

33. Uppsala planerar och bygger

Byggandet i Uppsala har under de senaste åren dämpats till följd av en inbromsning av befolkningstillväxten och ändrade marknadsvillkor. Trots det planeras och byggs det fortsatt. Vad är det som planeras och vad är det som fullföljs till färdiga hus och miljöer? I denna studiecirkel väljer vi ut ett antal planer eller redan genomförda projekt. Vi analyserar dessa och diskuterar vad de tillför Uppsala i form av innehåll och kvaliteter, samt den påverkan de har på stadsliv och miljö. Vad skulle vi vilja se mer av och vad skulle vi vilja se mindre av? Det är bra om du som deltagare har en nyfikenhet på kommunens sätt att arbeta liksom en öppenhet för att hämta och ta del av handlingar och annan information som finns på kommunens eller andra myndigheters hemsidor.

Bo Aronsson, arkitekt och planerare, tfn 070-296 07 20.

Tid: Onsdagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 500 kr.

34. Naturgeografi i Uppsalatrakten

Hur blev jorden, och särskilt Uppsalatrakten en bra plats att bo på? Är naturgeografin en förutsättning för de arkeologiska lämningarna i området? Vi börjar från början, för 4500 miljoner år sedan. Vilka krafter och processer är det som format landskap och natur i det Uppland vi bebor idag? Cirkeln kretsar kring Upplandsåsen, hur och när den har bildats, varför den ligger där den ligger, vilken roll den spelat i landskapets utveckling och diskuterar även hur människan använt och omformat landskapet. Varför och hur har klimatet varierat? Vilka konsekvenser av detta kan man utläsa i det uppländska landskapet av t.ex. rullstensåsar, dödisgröpar, strandvallar och flyttblock? Vad kommer att hända med Uppland som ett resultat av de mycket snabba antropogena klimatförändringarna som sker just nu? Cirkeln omfattar fyra inomhusträffar om vardera två timmar och två exkursioner, båda omfattande tre till fyra timmar och några kilometers vandring, en i Sunnersta och en i Gamla Uppsala. Litteratur: Hejken-skjöld, R. *Landskapsutveckling i Uppsalatrakten*. Kan lånas av cirkelledaren. Digitalt material som förmedlas av cirkelledaren under cirkelns gång.

Bert Eriksson, fil.lic. i naturgeografi, gymnasielektor och universitetsadjunkt, tfn 070-667 10 27.

Tid: Tisdagar 15/9, 22/9 kl. 11.00–12.30, torsdag 24/9 exkursion kl. 10.00–14.00, tisdagar 29/9, 6/10 kl. 11.00–12.30, torsdag 8/10 exkursion kl. 10.00–14.00. 18 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark alla gånger utom vid exkursionerna.

Avgift: 750 kr.

35. Ur isen – arkeologi

Studiecirkeln behandlar Norrlands tidigaste bosättningshistoria och täcker tiden 10000 – 4000 före nutid. Norrland täcker 2/3 av Sveriges yta men har i arkeologisk litteratur fått begränsat utrymme. De två cirkelledarna har ägnat en stor del av sin tid som forskare och lärare vid Uppsala universitet att ta fram ny kunskap om detta stora område. Det är resultatet av dessa undersökningar som cirkeln tar upp och diskuterar. Museum Gustavianum har i sitt arkiv ett omfattande och unikt fyndmaterial från Norrland, som deltagarna kommer att förevisas. Museets hela föremålsarkiv kommer också att visas vid en sammankomst.

Kjel Knutsson, professor em. i arkeologi, Uppsala universitet, och **Helena Knutsson**, fil.dr, tfn 070-260 63 34.

Tid: Tisdagar jämna veckor 15/9–24/11 kl. 10.15–11.45. 12 timmar.

Lokal: Evolutionsbiologiskt centrum, Norbyv. 18 D.

Avgift: 500 kr.

36. Matematiska nyckelbegrepp

Vi kommer att fortsätta diskutera viktiga matematiska begrepp, hur de uppstått och utvecklats via axiomatisk precisering och samverkan med varandra, samtidigt som de hjälper oss skapa modeller för att analysera verkligheten. Ett exempel vi ska ta upp är undersökning av ekvationer, där man både söker explicita formler för lösningen och efter mer teoretiska resultat rörande existens och entydighet. Dessa försök låg bakom framväxten av den abstrakta algebran i början av 1800-talet, exempelvis grupp teorin som fått mycket stor betydelse för beskrivningen av olika typer av symmetrier till exempel inom den teoretiska fysiken.

Gunnar Berg, f.d. universitetslektor, tfn 070-277 78 23.

Tid: Onsdagar jämna veckor 16/9–25/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Ångströmlaboratoriet, rum 12167.

Avgift: 500 kr.

37. Vårt märkliga universum

Ny teknik, som James Webb Space Telescope, Ice Cube och detektorer av gravitationsvågor såsom Ligo Virgo och Kagra ger nya svar på universums mysterier. Tidigare okända fenomen upptäcks, vissa teorier omprövas och mer detaljerad information kan insamlas än någonsin tidigare. Cirkeln är en fortsättning på tidigare liknande studiecirklar och anknyter även till tidigare tisdagsföreläsningar och serier i ämnet.

Staffan Yngve, professor em. i teoretisk fysik, tfn 070-297 80 16.

Tid: Torsdagar jämna veckor 1/10–10/12 kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Ångströmlaboratoriet plan 0, Beurlingrummet.

Avgift: 500 kr.

38. Materialen och människan

Studiecirkeln vill visa hur intimt material är knutna till all mänsklig kultur, i början belyst endast från arkeologi och skrivna källor. Hela tidsepoker har givits namn efter olika material (sten, brons, järn). Materialens spridning bygger på en vidsträckt kulturförmedling, först genom migration, handel eller krig. Kunskap om materien har genomgått olika stadier: vi följer en lång väg i tiden alltifrån antik filosofi, alkemi, gruvnäringens landvinningar, den vetenskapliga revolutionen fram till atomteori. Empirisk materialkunskap får en teoretisk belysning. Materialegenskaper beror starkt av kemisk sammansättning och struktur, vilket understryks genom förevisning av avancerad apparatur eller genom enkla demonstrationer. Nya material kan i dag skräddarsys i samklang med samhällsbehov, med hänsyn till miljö, ekonomi och råvarors tillgänglighet. Enstaka exempel får illustrera en snabbt pågående materialutveckling fullt märkbar i vår egen vardag – vi får samtidigt inte ducka för insikt rörande negativa aspekter i dess spår. Inga särskilda förkunskaper krävs.

Rolf Berger, professor em. i oorganisk kemi, Uppsala universitet, tfn 070-398 29 36.

Tid: Måndagar jämna veckor 7/9–16/11 kl. 15.15–16.45. 12 timmar.

Lokal: Ångströmlaboratoriet plan 0, Mellanrummet.

Avgift: 500 kr.

39. Fåglar under hösten

Vi träffas första gången inomhus och gör därefter exkursioner till olika fågellokaler. Främst nybörjare men även mer vana fågelskådare är välkomna. Resorna förutsätter färd i egna bilar. Du bör kunna röra dig några kilometer i naturen och vara utrustad med stövlar, oömma kläder och kikare. En fågelbok är också bra att ha.

Pekka Westin, Upplands fågelskådare, tfn 070-572 80 42.

Tid: Tisdag 1/9 kl. 13.30–15.00.

Därefter följande tider (om dåligt väder omöjliggör exkursionen ändras tiden):

2/9 kl. 13.00–17.00 Hjälstaviken

11/9 kl. 8.00–12.00 Fjärdhundraslätten

16/9 kl. 8.00–13.00 Vendelsjön

21/9 kl. 7.00–15.00 Ledskär

1/10 kl. 13.00–17.00 Hjälstaviken

Lokal: Storgatan 11 den 1/9, därefter utomhus.

Avgift: 1 375 kr.

Vid Uppsala Senioruniversitet läggs tonvikten på muntlig kommunikation och läsförståelse.

Nivåskala för språkstudier

Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala i Gemensam europeisk referensram för språk: lärande, undervisning och bedömning.

Gör gärna Folkuniversitetets test av språknivå, speciellt de delar som gäller muntlig kommunikation och läsförståelse: www.folkuniversitetet.se/mer-om-sprak/Spraktest/.

Nivåskalan beskriver fem olika färdigheter; hör-förståelse, läsförståelse, muntlig interaktion, muntlig produktion och skriftlig färdighet i sex olika nivåer, A1, A2, B1, B2, C1 och C2. För att avgöra på vilken nivå man ligger finns en självbedömningstabla. I den beskriver så kallade deskriptorer färdigheterna för varje nivå genom påståenden som börjar med Jag kan...

Om du uppnått målen för en viss nivå ska du följa en kurs på nästa nivå. Vid osäkerhet om val av lämplig nivå kan respektive cirkelledare kontaktas. För cirklar som latin, som inte längre talas, kan nivåskalan inte tillämpas. Självbedömningstablan finns nedan och på webbplatsen, www.usu.se under Program/anmälan.

Nivå A1

Jag har inga eller mycket ringa förkunskaper när jag börjar i cirkeln. När jag går vidare till nästa nivå har jag uppnått följande färdigheter.

- * Jag kan förstå vanliga ord och fraser när språket talas tydligt, och om de är hämtade från enkla och konkreta vardagssituationer.
- * Jag kan delta i enkla samtal genom att ställa och besvara frågor om välbekanta ämnen.
- * Jag kan muntligt beskriva till exempel var jag bor och personer jag känner.
- * Jag kan förstå vanliga ord och mycket enkla meningar, till exempel på anslag och affischer.
- * Jag kan skriva korta enkla meningar, till exempel vykort.

Nivå A2

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå A1 och kommer att uppnå följande färdigheter.

- * Jag kan förstå vad som sägs i beskrivningar av vardagen – hem, mat, shopping, kommunikationer och väderlek.
- * Jag kan presentera mig själv, min familj och andra människor och berätta om och beskriva händelser i vardagslivet.
- * Jag kan förstå informationen till exempel i annonser, prospekt, menyer och tidtabeller.
- * Jag kan läsa enkla berättelser.
- * Jag kan skriva enkla meddelanden och brev.

Nivå B1

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå A2 och kommer att uppnå följande färdigheter.

- * Jag kan förstå innehållet i tydligt tal om för mig välkända ämnen.
- * Jag kan återberätta något jag läst eller hört.
- * Jag kan ta aktiv del i en diskussion om välbekanta ämnen.
- * Jag kan läsa och tillgodogöra mig artiklar och litterära texter skrivna på ett någorlunda lätt språk.
- * Jag kan skriva personliga brev och sammanhängande texter om egna intresseområden.

Nivå B2

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå B1 och kommer att uppnå följande färdigheter.

Jag kan förstå det mesta av innehållet i längre muntliga framställningar om välbekanta ämnen och nöjaktigt förstå det som sägs i nyheter i radio och tv.

Jag kan relativt detaljerat återberätta en historia.

Jag kan aktivt delta i en diskussion och kan förklara och försvara mina åsikter.

Jag kan läsa och förstå sakprosatexter och skönlitteratur på en inte alltför avancerad nivå.

Jag kan skriva sammanhängande texter inom mina intresseområden.

Nivå C1

Jag har när jag börjar en cirkel på denna nivå de färdigheter som beskrivs i nivå B2 och kommer att uppnå följande färdigheter.

- * Jag kan förstå olika typer av framställningar även om språket talas snabbt och med viss dialektal färgning och jag kan utan större ansträngning förstå TV-program och filmer.
- * Jag kan tala utan att tydligt söka efter ord och uttryck i egna framställningar, samtal och diskussioner.
- * Jag kan läsa och förstå långa och komplexa texter, såväl sakprosa som skönlitteratur.
- * Jag kan skriva recensioner av litterära verk, artiklar och film.

Nivå C2

Jag kommer att uppnå följande färdigheter.

Jag har inga svårigheter att förstå allt talat språk, vare sig i direktkontakt eller via radio och tv och deltar lätt i avancerade diskussioner. Jag kan skriva komplex text i passande stil.

40. Arabiska A2 (JH)

Arabiska talas av mer än 300 miljoner människor i 22 länder. Talspråket varierar nationellt och lokalt i uttal och ordförråd, men skriftspråket är standardiserat och studeras i koranskolor över hela den muslimska världen. Vi bygger vidare på våra baskunskaper för att läsa och börja skriva standardarabiska. Genom relativt enkla texter utvidgar vi vårt ordförråd och lär oss alltmer av formlära och syntax. Vi lyssnar på populärmusik och bekantar oss därigenom med några dialekter. Kursdeltagarna uppmuntras att bidra med egna miniföredrag. Kurslitteratur: Faruk Abu-Chacra *Arabiska – Grammatik med övningar*, Studentlitteratur.

Jan Henningson, fil.kand. semitiska språk, tfn 070-851 44 72, henningson_jan@hotmail.com

Tid: Varje tisdag 15/9–24/11 (ej 3/11)
kl. 11.15–12.45. 20 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 1000 kr.

Landskap i White Peak, Derbyshire. Foto Graham Hogg, wikimedia

41. Engelsk konversation B1–B2 (GA)

Syftet med cirkeln är att träna förmågan att uttrycka sig på engelska med utgångspunkt från korta litterära och dagsaktuella texter. Det kommer att röra sig om ämnen som litteratur, geopolitik, hälsa och välmående, matlagning, resor och annat. Vi kommer att röra oss från den specifika texten till det generella och utveckla ämnet tillsammans. Cirkeln vänder sig till dig som tycker om att tala engelska.

Gail Anderson, BA, fil.kand., legitimerad gymnasielärare i engelska, tfn 076-082 29 74.

Tid: Varje måndag 7/9–23/11
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

42. English Language and Literature B2 (LÅ)

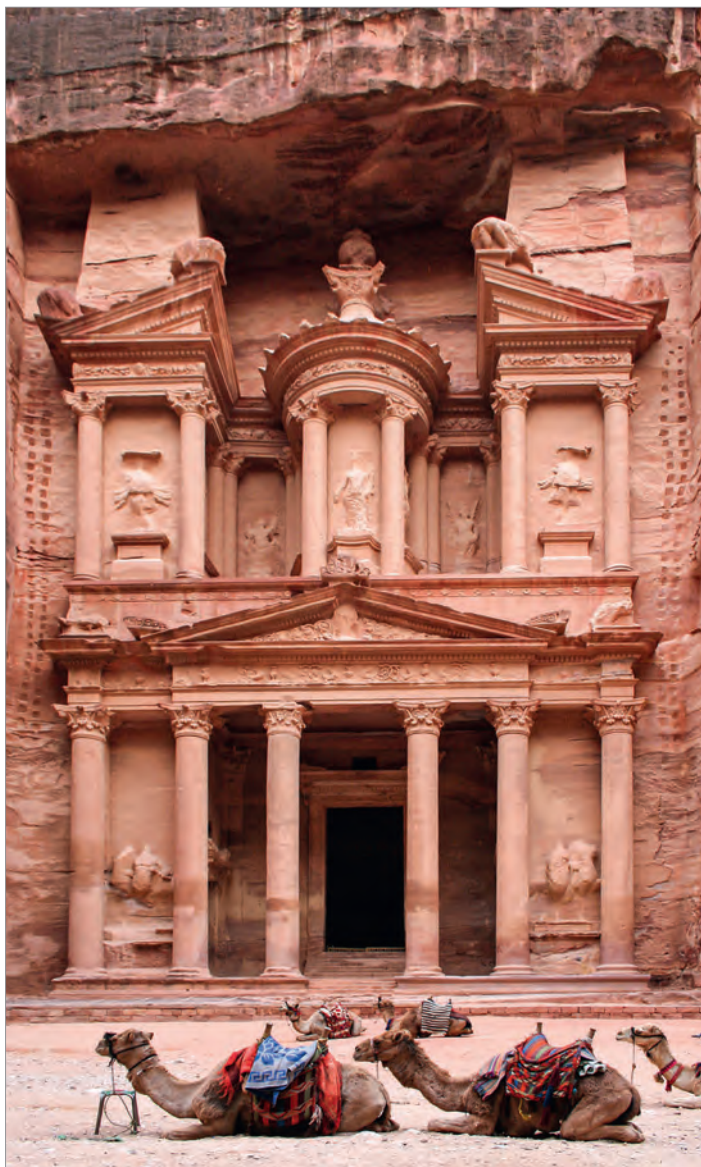
Vi läser och diskuterar aktuella ämnen samt *Morality for Beautiful Girls* av Alexander McCall Smith. Viss grammatisk repetition ingår. Deltagarna bidrar även med egna projekt.

Lena Ågren, fil.mag., läromedelsförfattare i engelska, tfn 070-749 11 35, lena.b.agren@gmail.com.

Tid: Varje onsdag 9/9–25/11
kl. 11.00–12.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

Al Khazneh i Petra, Jordanien. Foto: Graham Racher. Wikimedia.

43. Finsk språkfärdighet A1 (SS)

Tredje terminen. Målet är att deltagarna ska kunna använda finska i vardagssituationer. Var och en av deltagarna utgår från sin egen startnivå. I cirkeln utgår vi från Eeva Haapalehtos lärobok *Finska för nybörjare 1*. Genom bokens övningar och grammatikdel lär vi oss att förstå logiken och strukturen i finska språket. Vi fokuserar på praktisk finska genom att läsa enkla texter, lära oss nyttiga fraser och träna praktiska situationer. Genom att öva enkla dialoger blir språket levande och lärandet roligt.

Sari Seppäläinen, fil.kand., tfn 073-096 11 69.

Tid: Varje måndag 14/9–30/11 kl. 13.30–15.00. 24 timmar.

Lokal: Studieförbundet Vuxenskolan, Kungsgatan 64.
Avgift: 1000 kr.

44. Finska A2 (LGL)

Nionde terminen. Vi lämnar Nuutinens nybörjarböcker bakom oss och läser en finsk roman utan anpassat språk. Under läsningen fortsätter vi att ägna uppmärksamhet åt böjningsmönster, åt syntaktiska problem, framför allt satsförkortningar, valet av objektskasus och subjektets kasus i existentialsatser, samt åt avledningsändelser och ordbildning. Enklare översättningsuppgifter till finska och lättare konversation. Övningar i finsk humor på basis av kursboken. Kurslitteratur: Arto Paasilinna *Ukkosenjumalan poika* 2004 el. senare, Fred Karlsson *Finsk grammatik* 9. uppl. 2009.

Lars-Gunnar Larsson, professor em. i finsk-ugriska språk, Uppsala universitet, tfn 073-327 77 99.

Tid: Varje onsdag 16/9–2/12 kl. 9.15–10.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.
Avgift: 1000 kr.

45. Franska A1 (MV)

Andra terminen. Vi lär oss uttal, ordförråd och basgrammatik. Inriktning på vardagsfraser och enkla samtal i dialogövningar. Grammatikgenomgångar med muntliga och skriftliga övningar. Bildbeskrivningar, hörövningar, realia om Frankrike. Kurslitteratur: *Génial 1*.

Margareta Viklund, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 073-568 54 85.

Tid: Torsdag 24/9, därefter varje tisdag 29/9–8/12 kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark, (dock Missionskyrkan, rum Åland 24/9).

Avgift: 1000 kr.

46. Franska A2, Grupp 1 (EH)

Vi bygger på vårt ordförråd ytterligare och fördjupar våra kunskaper i fransk grammatik. Vi övar uttal, hör- och läsförståelse med hjälp av texter och sånger. Vi tränar vardagsfraser och får inblick i franska samhällsförhållanden. Vi gör muntliga bildbeskrivningar och skriver

Salutorget i Helsingfors. Källa /ilzuliza.blogspot.com

enklare texter. Kurslitteratur: *Génial 2*, Natur och Kultur Läromedel. ISBN: 987-91-2741498-3. Parallellcirkel med samma innehåll som nr 47.

Eva Helling, fil.mag., f.d. språklärare, tfn 073-034 86 20.

Tid: Varje måndag 28/9–14/12 kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark (dock Missionskyrkan, rum Skogstibble 28/9, 12/10, 26/10, 9/11, 23/11).

Avgift: 1000 kr.

47. Franska A2, Grupp 2 (EH)

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 46.

Tid: Varje tisdag 29/9–15/12 kl. 12.45–14.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11 (dock Missionskyrkan, rum Skogstibble 29/9, 20/10, 27/10, 24/11).

Avgift: 1000 kr.

48. Franska – konversation A2 och uppåt, Grupp 1 (CS)

Ett bad i franska! En konversationscirkel för de som vill fräscha upp och/eller förnya och utveckla sina kunskaper i franska. Den språkliga kompetensen och kunskapen om Frankrike utvecklas genom informella samtal och diskussioner bland annat utifrån texter, bilder och sånger. Vid varje tillfälle ägnas 15–20 minuter åt information om vad som händer just nu i Frankrike. Nya deltagare är välkomna. Litteratur: *Bienvenue chez les Gaulois* av Gaspard Chevallier, ISBN 9798666285626. Parallellcirkel med samma innehåll som nr 49.

Carin Söderberg, fil.mag., f.d. universitetsadjunkt, tfn 073-619 18 80, carin.soderberg@live.se

Tid: Onsdagar udda veckor 23/9–2/12
kl. 15.00–16.30. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 500 kr.

49. Franska – konversation A2 och uppåt, Grupp 2 (CS)

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 48.

Tid: Onsdagar udda veckor 23/9–2/12
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 500 kr.

50. Franska B1 (HS)

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa och skriva. Fortsatt genomgång av den franska basgrammatiken med praktiska tillämpningar, muntligt och skriftligt. Kontinuerlig uttalsträning. Samtal om vardagssituationer. Muntlig och skriftlig produktion i anslutning till läsningen av en fransk roman. Inblickar i aktuella franska samhällsförhållanden. Kurslitteratur: *Génial 3* (kap. 5) samt *Maigret tend un piège* av Georges Simenon (éd. Livre de Poche).

Hans Svensson, fil.mag., f.d. universitetslärare i romanska språk, tfn 070-699 48 07.

Tid: Varje måndag 7/9–23/11
kl. 13.45–15.15. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

51. Franska B1 (HS)

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa och skriva. Fortsatt genomgång av den franska basgrammatiken med praktiska tillämpningar, muntligt och skriftligt. Kontinuerlig uttalsträning. Samtal om vardagssituationer. Muntlig och skriftlig produktion i anslutning till läsningen av en fransk roman. Inblickar i aktuella franska samhällsförhållanden. Kurslitteratur: *Génial 3* (kap. 6) samt *La Place* av Annie Ernaux (éd. Points).

Landskap i Camargue. Källa zininfrankrijk.nl

Hans Svensson, fil.mag., f.d. universitetslärare i romanska språk, tfn 070-699 48 07.

Tid: Varje tisdag 8/9–24/11
kl. 15.00–16.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 1000 kr.

52. Franska B1 (PC)

Fördjupad träning i att tala, delvis som parövningar, samt höra, läsa och skriva. Samtal om vardagssituationer, uttalsträning med hjälp av sång och läsning. Grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Utökning av ordförrådet genom muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, hörövningar. Realia om Frankrike illustreras med korta dokumentärer (t.ex. från franceinfo). Varje deltagare gör ett individuellt arbete som presenteras för gruppen. Kurslitteratur: *Génial 3* (pappersversion rekommenderas).

Philippe Collet, f.d. gymnasielärare, tfn 070-443 93 80, philippe.collet15@gmail.com

Tid: Varje tisdag 15/9–8/12 (ej 13/10)
kl. 14.15–15.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

53. Franska B1 (PC)

Ges som distansundervisning med hjälp av nätverket Zoom.

Fördjupad träning i att tala, delvis som parövningar, samt höra, läsa och skriva. Samtal om vardagssituationer, uttalsträning med hjälp av sång och läsning. Grammatikgenomgångar med praktisk tillämpning. Utökning av ordförrådet genom muntliga och skriftliga övningar, bildbeskrivningar, hörövningar. Realia om Frankrike illustreras med korta dokumentärer från internet (t.ex. franceinfo). Varje deltagare gör ett individuellt arbete som presenteras för gruppen. Kurslitteratur: *Génial 4* (pappersversion rekommenderas).

Philippe Collet, f.d. gymnasielärare, tfn 070-443 93 80, philippe.collet15@gmail.com

Tid: Varje tisdag 15/9–8/12 (ej 13/10)
kl. 16.45–18.15. 24 timmar.

Avgift: 1000 kr.

54. Franska B2 och uppåt (HS)

Fördjupad träning i att tala, höra, läsa och skriva med tonvikt på att föra samtal och diskutera på franska. Utökat ord- och frasförråd. Repetition av grammatik enligt deltagarnas önskemål, med muntliga och skriftliga övningar. Muntlig och skriftlig produktion i anslutning till att vi läser en bok och enklare sakprosatexter. Inblickar i aktuella franska samhällsförhållanden. Kurslitteratur: novellsamlingen *Je voudrais que quelqu'un m'attende quelque part* av Anna Gavalda (éd. J'Al LU).

Hans Svensson, fil.mag., f.d. universitetslärare i romanska språk, tfn 070-699 48 07.

Tid: Varje tisdag 8/9–24/11
kl. 13.15–14.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.
Avgift: 1000 kr.

55. Franska noveller på franska B2 och uppåt, Grupp 1 (CS)

Läsning av och diskussion kring franska noveller. Kurs-språket är franska och därför bör deltagarna kunna läsa, förstå och tala franska utan alltför stora svårigheter. Vid varje tillfälle ägnas 15–20 minuter åt att samtala om vad som händer just nu i Frankrike. Nya deltagare är välkomna. Litteratur: *Les vierges et autres nouvelles* av Irène Némirovsky, Folio, ISBN, 978-2-07-043800-6. Parallell-cirkel med samma innehåll som nr 56.

Carin Söderberg, fil.mag., f.d. universitetsadjunkt, tfn 073-619 18 80, carin.soderberg@live.se

Tid: Torsdagar udda veckor 24/9–3/12
kl. 9.15–10.45. 12 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark.
Avgift: 500 kr.

56. Franska noveller på franska B2 och uppåt, Grupp 2 (CS)

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 55.

Tid: Torsdagar udda veckor 24/9–3/12
kl. 15.15–16.45. 12 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark.
Avgift: 500 kr.

57. Franska B2 och uppåt (LGS)

Vi läser två kanoniska verk av nobelpristagaren André Gide, *La Symphonie pastorale* och *La Porte étroite*. Båda romanerna finns att tillgå i Folio, nytryck 2025.

Lars-Göran Sundell, professor em. i franska, Uppsala universitet, tfn 070-675 78 51, lars-goran.sundell@moderna.uu.se

Tid: Varje tisdag 22/9–8/12
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark.
Avgift: 1000 kr.

58. Franska B2 och uppåt (PC)

Vi läser en bok och kommenterar den fortlöpande med hjälp av frågor som varje deltagare ställer. Kurslitteratur: *La Promesse de l'aube* av Romain Gary (finns att köpa i Uppsala bokhandel). Vi talar om kultur i Sverige och Frankrike och läser artiklar från olika tidningar om t.ex. samhälle, ekonomi eller litteratur/konst. Vi ser dokumentärer (t.ex. från franceinfo) eller franskspråkiga filmer. Varje deltagare väljer ett tema som presenteras och diskuteras i smågrupper.

Philippe Collet, f.d. gymnasielärare, tfn 070-443 93 80, philippe.collet15@gmail.com

Tid: Varje tisdag 15/9–8/12 (ej 13/10)
kl. 9.15–10.45. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.
Avgift: 1000 kr.

59. Franska C1 (YS)

Vi diskuterar vardagliga erfarenheter, aktuella händelser, böcker vi läst och filmer vi sett. Vi läser tillsammans en bok eller några kapitel från flera böcker. Vi ser franska filmer med fransk text.

Yaga Sosnowska, f.d. lärare i franska vid Folkuniversitetet, tfn 070-822 93 89.

Tid: Varje onsdag 16/9–2/12
kl. 11.00–12.30. 24 timmar.
Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.
Avgift: 1000 kr.

Italienska A1 och A2

Tonvikten i dessa cirklar läggs på muntlig kommunikation och läs- och hörförståelse. Läsning, höra, konversera, skriva samt ordkunskap, grammatik och realia är viktiga hörnstenar i undervisningen.

Cirklarna har sex olika självskattningsnivåer, allt från rena nybörjare till mer avancerad konversation: A1, A2, B1, B2, C1, C2. Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala för språkstudier. Se sid 23.

Du kan även testa dina språkkunskaper online på Folkuniversitetets hemsida www.folkuniversitetet.se/mer-om-sprak/Spraktest/

60. Italienska A1 1a terminen (LH)

Läromedel: *Prego 1*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje tisdag 8/9–15/12 (ej 22/9, 29/9, 27/10)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.
Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

61. Italienska A1 2a terminen (LH)

Läromedel: *Prego 1*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje tisdag 8/9–15/12 (ej 22/9, 29/9, 27/10)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.
Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

62. Italienska A1 4e terminen (LH)

Läromedel: *Adesso si 2*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje tisdag 8/9–15/12 (ej 22/9, 29/9, 27/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.
Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

Amalfikusten. Foto: Bruno Rijsman Wikimedia.

63. Italienska A2 2a terminen (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje torsdag 10/9–17/12 (ej 24/9, 1/10, 29/10)
kl. 16.30–18.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland (dock Sensus, Drottninggatan 4 den 22/10, föreningslokal Tegnérgatan 34a den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

64. Italienska A2 3e terminen (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje torsdag 10/9–17/12 (ej 24/9, 1/10, 29/10)
kl. 14.45–16.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland (dock Sensus, Drottninggatan 4 den 22/10, föreningslokal Tegnérgatan 34a den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

65. Italienska A2 4e terminen (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje torsdag 10/9–17/12 (ej 24/9, 1/10, 29/10)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland (dock föreningslokal Tegnérgatan 34 A den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

66. Italienska A2 5e terminen (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2*.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje torsdag 10/9–17/12 (ej 24/9, 1/10, 29/10)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland (dock Sensus, Drottninggatan 4 den 22/10, föreningslokal Tegnérgatan 34 A den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

67. Italienska A2 6e terminen (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2* samt en lättläst bok.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje fredag 11/9–18/12 (ej 25/9, 2/10, 30/10)
kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

68. Italienska A2 7e terminen (LH)

Läromedel: *Prego 2* samt en lättläst bok.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje torsdag 10/9–17/12 (ej 24/9, 1/10, 29/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland (dock föreningslokal Tegnérgatan 34 A den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

69. Italienska A2 9e terminen, Grupp 1 (LH)

Läromedel: *Adesso sì 2* samt en lättläst bok. Parallellcirkel med samma innehåll som nr 70.

Lisa Hagelin, fil.kand. i italienska, tfn 070-492 21 26.

Tid: Varje fredag 11/9–18/12 (ej 25/9, 2/10, 30/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

70. Italienska A2 9e terminen, Grupp 2 (LH)

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 69.

Tid: Varje fredag 11/9–18/12 (ej 25/9, 2/10, 30/10)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

Italienska B1 och B2

Tonvikten i dessa cirklar ligger på att utveckla den muntliga kommunikationen samt att stärka läs- och hörförståelsen. Undervisningen bygger på en integrering av olika färdigheter: läsa, lyssna, konversera och skriva, i kombination med arbete med ordförråd, grammatik och kunskaper om italiensk kultur och samhälle. Särskild vikt läggs vid att använda språket i vardagliga situationer, uttrycka åsikter, berätta om erfarenheter och delta i samtal med ökad självständighet och säkerhet.

Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala för språkstudier. Se sid 23.

Du kan även testa dina språkkunskaper online på Folkuniversitetets hemsida www.folkuniversitetet.se/mer-om-sprak/Spraktest/

71. Italienska B1 (EB)

Elisabetta Brotto, lärare i italienska, tfn 073-826 17 77, elisabbro@gmail.com

Tid: Varje onsdag 23/9–16/12 (ej 18/11)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

72. Italienska B2 (EB)

Elisabetta Brotto, lärare i italienska, tfn 073-826 17 77, elisabbro@gmail.com

Tid: Varje torsdag 24/9–17/12 (ej 19/11)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

Italiensk konversation B2, C1 och C2

Tonvikten i dessa cirklar ligger på att utveckla den muntliga kommunikationen genom diskussioner och samtal i grupp. Undervisningen utgår från läsning av en roman som diskuteras gemensamt. Samtalen kopplas även till aktuella ämnen och till olika aspekter av kultur och samhälle. Deltagarna ges möjlighet att uttrycka åsikter, reflektera, argumentera och utveckla sin språkliga säkerhet och sitt flyt i tal.

Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala för språkstudier. Se sid 23.

Du kan även testa dina språkkunskaper online på Folkuniversitetets hemsida www.folkuniversitetet.se/mer-om-sprak/Spraktest/

73. Italiensk konversation B2 (EB)

Elisabetta Brotto, lärare i italienska, tfn 073-826 17 77, elisabbro@gmail.com

Tid: Varje torsdag 24/9–17/12 (ej 19/11)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

74. Italiensk konversation C1 (EB)

Elisabetta Brotto, lärare i italienska, tfn 073-826 17 77, elisabbro@gmail.com

Tid: Varje tisdag 22/9–15/12 (ej 17/11)
kl. 10.30–12.00. 24 timmar

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

75. Italiensk konversation C2 (EB)

Elisabetta Brotto, lärare i italienska, tfn 073-826 17 77, elisabbro@gmail.com

Tid: Varje måndag 21/9–14/12 (ej 16/11)
kl. 18.00–19.30. 24 timmar

Lokal: Folkuniversitetet, Bergsbrunnagatan 1, sal A13.

Avgift: 1000 kr.

76. Latin 3e terminen (GW)

Studium av tillrättalagda texter för förståelse av latinets språkliga egenheter samt av enkla originaltexter från senantik och medeltid. Fortsatt genomgång av grundläggande formlära och enkel syntax. Latinska sentenser och citat. Ords betydelser och etymologi. Latinska lånord i svenska och andra moderna språk. Kommentarer om det romerska samhället ur olika aspekter i anslutning till textmaterialet. Den indoeuropeiska språkfamiljen, arvord och lånord. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat lingua Latina!*, tredje–fjärde avdelningen, samt kopierat material.

Gabriel Wik, fil.mag., adjunkt, tfn 070-295 02 23, gabriel.wik@skola.uppsala.se

Tid: Varje tisdag 8/9–24/11
kl. 17.15–18.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

77. Latin 6e terminen (KW)

Studium av tillrättalagda texter för förståelse av latinets språkliga egenheter. Läsning av tillrättalagda originaltexter om och av Caesar samt innehållsliga kommentarer om Roms historia i anslutning till textmaterialet. Fortsatt genomgång av grundläggande formlära och syntax. Genomgång av latinska suffix och deras avläggare i moderna språk. Varje vecka genomgång av några sentenser och ett antal ords betydelser och etymologi. Studium av latinets långgivande ordstammar och därifrån kommande lånord i svenska och andra moderna språk. Kurslitteratur: Staffan Edmar *Vivat lingua Latina!*, femte avdelningen samt kopierat material.

Kjell Weinius, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 070-562 47 57, kjell.weinius@telia.com

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 26/11)
kl. 9.30–11.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

Forum Romanum från Kapitolinska museerna i Rom Foto Wolfgang Moroder

78. Latin 14e terminen (KW)

Titus Livius är endast känd för ett verk, *Ab urbe condita*, ur vilket vi läser ett avsnitt om den kyska Lucretia. Samtida med Livius var skalden Ovidius, som däremot lämnat många skrifter till eftervärlden. Vi läser en text ur hans *Metamorphoses*, Förvandlingssagor. Från sen medeltid väljer vi att läsa några stycken ur Olaus Magnus' *Historia de gentibus septentrionalibus*, ett verk som föreslagits ingå i Sveriges kulturkanon. Grammatik- och ordförklaringar ges i samband med textläsningen. Nya deltagare är välkomna! Kurslitteratur: kopierat material. En latinsk grammatik rekommenderas liksom Ahlberg-Lundqvist-Sörbom *Latinsk-svensk ordbok*.

Kjell Weinius, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 070-562 47 57, kjell.weinius@telia.com

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 26/11)
kl. 13.15–14.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

79. Latin 21a terminen (KW)

Vi börjar höstens cirkel med en berättelse från bok 1 av historieskrivaren Titus Livius *Ab urbe condita*, en beskrivning av Roms historia. Sedan hoppar vi till en 1300-tals-text om Harald Blåtand och riddar Toke. Från nya tiden studeras två texter, dels ett brev från Axel Oxenstierna skrivet 1630 till Sveriges första fasta sändebud, Ludvig Camerarius i Haag, dels ett avsnitt ur William Harveys epokgörande arbete om blodomloppet, *De motu cordis et sanguinis in animalibus anatomica exercitatio*, publicerat 1628. Grammatik- och ordförklaringar ges i samband med textläsningen. Kurslitteratur: kopierat material. En latinsk grammatik rekommenderas liksom Ahlberg-Lundqvist-Sörbom *Latinsk-svensk ordbok*.

Kjell Weinius, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 070-562 47 57, kjell.weinius@telia.com

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 26/11)
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

80. Latin – avancerad nivå, Grupp 1 (ME)

Översättning med språklig och innehållslig analys av autentiska texter från klassisk tid och medeltid t.ex. av Plinius, Suetonius, Fortunatus och brev till påven av Eleonora av Akvitanien. Grammatik med tonvikt på syntax. Övningar i grammatik, ordkunskap och ordbildning. Översättning till latin. Latin i moderna språk, särskilt svenska och engelska. Etymologier. Samhälle, arkitektur, konst, historia, mytologi främst i anslutning till lästa texter. Individuella presentationer. Kurslitteratur: texter, övningar samt andra aktuella dokument som delas ut under terminen. Sjöstrand *Ny latinsk grammatik*, valfritt lexikon. Parallellcirkel med samma innehåll som nr 81.

Monika Ekman, fil.mag., f.d. gymnasielärare, tfn 070-938 38 62, ekmanmonika@gmail.com

Tid: Varje torsdag 10/9–26/11
kl. 11.00–12.30. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark (dock Storgatan 11 den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

81. Latin – avancerad nivå, Grupp 2 (ME)

Parallellcirkel med samma innehåll och cirkelledare som nr 80.

Tid: Varje torsdag 10/9–26/11
kl. 13.30–15.00. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Danmark (dock Storgatan 11 den 26/11).

Avgift: 1000 kr.

82. Polska A2 (AP)

Vi fortsätter att utöka ordförrådet och våra kunskaper i polsk språkstruktur. Vi arbetar kontinuerligt med uttalsträning och dialoger om vardagssituationer. Utöver kursmaterialet övar vi även läsförståelse av språkligt enklare texter. Också dikter och sånger används som utgångspunkt för muntliga och skriftliga övningar. Vi fortsätter också att göra nedslag i litteratur, kultur och samhällsliv i Polen. Personer som har förkunskaper i polska eller som tidigare har kommit i kontakt med språket är välkomna att ansluta sig. Kurslitteratur: Anna Stelmach Czytaj. *Krok po kroku*, del 2 och 3, M. Anna Packalén Parkman & Magdalena Slyk *Polsk grammatik*, Uppsala universitet, Uppsala 2023 samt annat av cirkelledaren sammanställt och utdelat material.

Anna Packalén Parkman, professor em. i polska, Uppsala universitet, tfn 073-733 54 23, anna.packalen@moderna.uu.se

Tid: Varje måndag 14/9–7/12 (ej 30/11)
kl. 15.15–16.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Vänge.

Avgift: 1000 kr.

Spanska A1, A2, B1, B2 och C1

Tonvikten i dessa cirklar läggs på muntlig kommunikation och läs- och hörförståelse. Läsning, höra, konversera, skriva samt ordkunskap, grammatik och realia är viktiga hörnstenar i undervisningen.

Cirklarna har sex olika självskattningsnivåer, allt från rena nybörjare till mer avancerad konversation: A1, A2, B1, B2, C1, C2. Senioruniversitetets modell för språkstudier bygger på Europarådets nivåskala för språkstudier. Se sid 23.

Du kan även testa dina språkkunskaper online på Folkuniversitetets hemsida www.folkuniversitetet.se/mer-om-sprak/Spraktest/

83. Spanska A1 1a terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Nybörjare*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje fredag 11/9–4/12 (ej 30/10)
kl. 10.45–12.15. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

84. Spanska A1 2a terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Nybörjare*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje fredag 11/9–4/12 (ej 30/10)
kl. 9.00–10.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

Benediktinerklostret Tyniec i Krakow. Foto: denrike. Wikipedia.

85. Spanska A1 4e terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Nybörjare*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje måndag 7/9–30/11 (ej 26/10)
kl. 9.30–11.00. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

86. Spanska A2 2a terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Grund*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje onsdag 9/9–2/12 (ej 28/10)
kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

87. Spanska A2 4e terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Grund*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
kl. 9.30–11.00. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

88. Spanska A2 5e terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Fortsättning 1*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare, tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 29/10) kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.

Avgift: 1000 kr.

Muqarnas i stucc (mocárabes) i Lejonpalatset, Alhambra nära Granada, Andalusien. Wikimedia.

89. Spanska B1 4e terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Fortsättning 1*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
 tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje måndag 7/9–30/11 (ej 26/10)
 kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

90. Spanska B2 2a terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Fortsättning 2*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
 tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje tisdag 8/9–1/12 (ej 27/10)
 kl. 9.30–11.00. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

91. Spanska B2 4e terminen (RA)

Läromedel: *Caminando Spanska Fortsättning 2*.
Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
 tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
 kl. 13.00–14.30. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

92. Spansk konversation B2 och uppåt (SS)

Välkommen till en cirkel för dig som redan har en god språklig nivå och vill fördjupa din förståelse av dagens spansktalande värld! Vi kommer att arbeta med språket genom samtal, läsning och diskussioner. Därigenom utvecklar vi våra kunskaper i spanska och utökar vårt ordförråd. Vi samtalar och reflekterar kring kulturella och samhällsliga, dagsaktuella frågor, vi analyserar tidningsartiklar och lyssnar på reportage och på så sätt utvecklar vi förståelsen av spanska i autentiska sammanhang. Vi utforskar även de språkliga varieteter av spanska som finns i Spanien och Latinamerika och reflekterar över hur dialekter, uttryck och kultur formar dagens spanska. Vi kommer även att arbeta med en skönlitterär bok som väljs av deltagarna.

Sergio Sanz San Valeriano, lärare i spanska,
 tfn 073-077 81 38.

Tid: Varje torsdag 10/9–3/12 (ej 29/10)
 kl. 9.30–11.00. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.
Avgift: 1000 kr.

93. Spanska C1 (RA)

Läromedel: Läsmaterialet (noveller, artiklar, etc.) bestäms under första lektionen i samråd med deltagarna. Cirkeln ges endast på spanska.

Roberto Alonso de la Torre, gymnasielärare,
 tfn 076-555 61 37.

Tid: Varje tisdag 8/9–1/12 (ej 27/10)
 kl. 11.15–12.45. 24 timmar.

Lokal: Sensus, Drottninggatan 4.
Avgift: 1000 kr.

Gata i Bilbao. Källa: comeamaviaja.com

94. Tyska A2 (HI)

För dig som inte är helt nybörjare eller som har glömt mycket av det du kunnat. Vi bygger ordinarie läring och fraser på enklare övningar och dialoger ur läroboken. Tonvikt läggs på det talade språket. Utöver läroboken läser vi Erich Kästner *Pünktchen und Anton (Vereinfachte Ausgabe)* ISBN 9783126759298. Efterhand tillkommer kortare berättelser, sånger, dikter och tidningstexter av olika svårighetsgrad. Lärobok: *DaF leicht A2.2 Kurs- und Übungsbuch. Printausgabe* ISBN 978-3-12-676256-4. Läroboken samt Erich Kästners bok beställs via Ernst Klett Verlag, Adlibris, Bokus, Akademibokhandeln eller Amazon. Nya deltagare är välkomna. **Hubert Ittner**, legitimerad gymnasielärare i tyska, tfn 070-725 22 45, hubertittner@gmail.com

Tid: Varje måndag 28/9–14/12 kl. 10.15–11.45. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 1000 kr.

95. Tyska B1 (ED)

Cirkeln är för dig som läst tyska tidigare men inte haft möjlighet att praktisera. Nya deltagare är välkomna! Vi talar om vardagliga saker och tränar olika språkliga situationer. Vi använder digitalt material som t.ex. www.urplay/tyska *Uttala utan skam*, Youtube Easy German. Vi bevakar nyheter. Grammatik tas upp i anslutning till texten när behov uppkommer. Som kursbok används *Lieber Deutsch 3*, ISBN 9789147117857.

Eva Danielsson, fil.dr, gymnasielektor i tyska, tfn 070-241 84 99, eva.b.dson@gmail.com

Tid: Varje måndag 7/9–21/12 (ej 19/10, 26/10, 2/11, 16/11) kl. 14.45–16.15. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11 (dock Sensus, Drottninggatan 4 den 5/10, 14/12).

Avgift: 1000 kr.

96. Tyska B1 och uppåt (HI)

För dig som vill utveckla din förmåga att uttrycka dig på tyska. Ordinarie läring, fraser och grammatik övar vi huvudsakligen genom dialoger och övningar ur läroboken. Tonvikt ligger på kommunikation och muntlig träning. Utöver detta diskuterar vi audiovisuellt material och texter från olika nätkanaler som Deutsche Welle eller ARD. Vi detaljstuderar också en roman, genom att intensivläsa ca 10–15 sidor/träff. Lärobok: *Aspekte neu. Mittelstufe Deutsch. Lehr- und Arbeitsbuch, Teil 2 B1 plus*. Hybride Ausgabe allango ISBN 978-3-12-605033-3. Beställs via Ernst Klett Verlag eller Amazon. Roman: meddelas vid terminsstart. Nya deltagare är välkomna. **Hubert Ittner**, legitimerad gymnasielärare i tyska, tfn 070-725 22 45, hubertittner@gmail.com

Tid: Varje måndag 28/9–14/12 kl. 12.45–14.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 1000 kr.

Medeltida stadsmur och klocktorn, ett försvarstorn. Rothenburg ob der Tauber. Wikimedia

97. Deutsch im Alltag B2 (SI)

Cirkeln vänder sig till de som läste tyska för länge sedan och som vill arbeta med språket igen för att kunna läsa och förstå tysk tidningstext, skönlitteratur liksom talad tyska och för att kunna tala tyska i olika situationer. Vi lyssnar på Top-Thema mit Vokabeln, läser *Momo* av Michael Ende, i övrigt *Aspekte neu Mittelstufe Deutsch, Teil 2 B1 plus* och använder spel för att underlätta inläringen. **Stina Isaksson**, legitimerad gymnasielärare, tfn 072-721 12 23, stinapb@protonmail.com

Tid: Varje tisdag 8/9–1/12 (ej 27/10) kl. 10.00–11.30. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

98. Tysk konversation C1–C2 (HI)

En konversationscirkel för dig med goda kunskaper i tyska som ytterligare vill utveckla din förmåga att uttrycka dig på god tyska. Tonvikten ligger på muntlig färdighet. Vi tar upp mer komplicerade grammatiska fenomen efter önskemål eller situationer som uppkommer. Utöver detta diskuterar vi audiovisuellt material och texter från olika nätkanaler, bl.a. Deutsche Welle. Parallellt analyserar och diskuterar vi en roman genom att till varje träff intensivläsa ca 15–20 sidor. Vi samtalar kring dess historiska och sociala bakgrund, dess handling och språk. Nya deltagare till cirkeln är välkomna. Lärobok: *Aspekte neu. Mittelstufe Deutsch. Lehr- und Arbeitsbuch, Teil 2 B1 plus. Hybride Ausgabe allango* ISBN 978-3-12-605033-3. Beställs via Ernst Klett Verlag eller Amazon. Roman: meddelas vid terminsstart.

Hubert Ittner, legitimerad gymnasielärare i tyska, tfn 070-725 22 45, hubertittner@gmail.com

Tid: Varje måndag 28/9–14/12 kl. 14.45–16.15. 24 timmar.

Lokal: Missionskyrkan, rum Åland.

Avgift: 1000 kr.

New York Café i Budapest. Foto: Facebook/New York Cafe Källa: dailynewshungary.com

99. Ungerska A1 (LGL)

Första terminen. Ungerska skiljer sig på många sätt från de omgivande språken i Europa. Grammatiken är rik på former och ordförrådet är mestadels annorlunda, men möjligheterna att skapa nya ord genom avledning är till synes obegränsade. Resultatet är ett smidigt språk som kan anpassas allt efter situation på ett nästan lekfullt sätt. Föga överraskande är den ungerska litteraturen, särskilt lyriken, mycket rik. Kursen omfattar ungerskans uttal och ortografi, stamväxlingar hos substantiven och några elementära satstyper (nominalsatser, existentialsatser och ägarkonstruktioner). Hela tiden ägnar vi oss åt praktiska övningar – ungerska ska man tala! Kurslitteratur: Bo Wickman *Svensk-ungersk hjälpreda* (valda delar; utdelas av cirkelledaren). Material som delas ut av cirkelledaren.

Lars-Gunnar Larsson, professor em. i finsk-ugriska språk, Uppsala universitet, tfn 073-327 77 99.

Tid: Varje måndag 14/9–30/11
kl. 10.15–11.45. 24 timmar.

Lokal: Storgatan 11.

Avgift: 1000 kr.

Bergstrakter i norra Ungern. Källa: forex.com

Kalendarium

22 aug.	Opera på Skäret: La Bohème
4 sept.	Zornmuseet och Zorngården i Mora
6 okt.	Hallwylska museet: Korsettkriget
9 okt.	Folkoperan: Nietzsche kontra Wagner
21 okt.	Gustavianum: Bruno Liljefors
7 nov.	Kungliga Operan: Tosca
9 nov.	Uppsala stadsteater: bakom kulisserna
13 nov.	Nationalmuseum: Wilhelm Kåge & Shōji Hamada. Keramik över gränser
28 nov.	Dramaten: Fåglarna

22 aug. Opera på Skäret: La Bohème

Se presentation i MB2026-3. Resan är fulltecknad och har många reserver.

4 sept. Zornmuseet och Zorngården i Mora

Se presentation i MB2026-3. Resan är fulltecknad och har många reserver.

6 okt. Hallwylska museet: Korsettkriget

Under 1800-talet förändrades villkoren för kvinnorna i Sverige. Ny lagstiftning gav dem möjlighet att utbilda sig vid universitet, rätt att bestämma över sin ekonomi med mera. Det ligger nära till hands att tro att korsettens dagar då den gav kvinnorna begränsade möjligheter att röra sig därmed var räknade. Men nu blev korsetterna mer populära än någonsin och även kvinnor ur de lägre samhällsklasserna hade råd att köpa dem.

Vid slutet av 1800-talet blossade en debatt upp, som kom att kallas Korsettkriget. Korsetten blev en katalysator i en diskussion om kön, klass, identitet och om vilken kvinnans roll skulle vara i det framväxande demokratiska samhället.

Obs! Guidning av utställningen görs på sovrumsvåningen, 4 tr. Hiss finns ej.

Tider: Tisdag 6 okt. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 09.00 och åter i Uppsala ca kl. 16.00.

Pris: 1 080 kr inkl. lunch.

Ansvariga: Eva Carlestål, 070-826 77 30, och Mia Virving, 070-968 76 36.

Öppen anmälan: Tisdag 15 sept. t. o. m. måndag 21 sept.

Lottning: Tisdag 22 sept., därefter direktanmälan.

9 okt. Folkoperan: Nietzsche kontra Wagner

Musikteatern Tidens larm blev en stor succé på Folkoperan för en tid sen. Joakim Sten dramatiserade denna uppsättning, i vilken Johan Ulveson med bravur porträtterade Dimitrij Sjostakovitj. Joakim Sten har nu skrivit en ny musikteater med filosofen Friedrich Nietzsche som huvudperson. Föreställningen hade premiär på

Folkoperan i vår och fick lysande recensioner. Den handlar om Nietzsches komplicerade relation till Richard Wagner. Först som beundrande lärjunge med successiv övergång till misstro och sedermera rent hat.

”I *Nietzsche kontra Wagner*— den mest fruktansvärda människa som hittills funnits vävs musik, filosofi och text samman till ett kraftfullt porträtt av en människa som försöker frigöra sig från sin tids största geni.”

Jonas Karlssons insats som Nietzsche har hyllats i alla större medier, men även övriga i ensemblen har fått mycket beröm. Förutom Jonas Karlsson består denna av operasångarna Vilma Skäryd och Philip Hartman, pianisten Dmitry Tyapkin och Folkoperans orkester under ledning av Henrik Schaefer. Regissör är Tobias Theorell. Musiken innehåller stycken av Wagner, Liszt, Bizet, Rossini, Haydn, Schumann och Nietzsches egna kompositioner.

Biljetter är reserverade på parkett rad 11 och 12. Föreställningen är 100 minuter lång utan paus.

Tider: Fredag 9 okt. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 16.00 och åter i Uppsala ca kl. 21.00.

Pris: 825 kr.

Ansvariga: Lena Ahnlund, 070-892 37 30, och Hans Svensson, 070-699 48 07.

Öppen anmälan: Tisdag 8 sept. t.o.m. måndag 14 sept.

Lottning: Tisdag 15 sept., därefter direktanmälan.

21 okt. Gustavianum: Bruno Liljefors grupp 1

Gustavianum mottog 2025 en omfattande donation av Bruno Liljefors verk från konstnärens barnbarn Catarina Lundegårdh. Under 2026 visas ett rikt urval ur universitetets Liljefors-samling i en utställning som speglar mångsidigheten i hans konstnärskap – oljemålningar, oljeskisser, teckningar och skulpturer.

Den guidade turen pågår kl. 14.00–14.40, sedan finns möjlighet att gå runt i Liljeforsutställningen i 20 minuter på egen hand. Efter Liljeforsvisningen går det bra att besöka Gustavianums övriga utställningar.

Tider: Onsdag 21 okt. Samling vid Gustavianums nya entré mot Universitetsparken kl. 13.45.

Pris: 200 kr.

Ansvarig: Lena Ahnlund, 070-892 37 30.

Öppen anmälan: Måndag 28 sept. t.o.m. söndag 4 okt.

Lottning: Måndag 5 okt., därefter direktanmälan.

21 okt. Gustavianum: Bruno Liljefors grupp 2

Samma innehåll som för Grupp 1 men guidning kl. 15.00-15.40.

Tider: Onsdag 21 okt. Samling vid Gustavianums nya entré mot Universitetsparken kl. 14.45.

Pris: 200 kr.

Ansvarig: Jeanette Backman, 070-381 98 02.

Öppen anmälan: Måndag 28 sept. t.o.m. söndag 4 okt.

Lottning: Måndag 5 okt., därefter direktanmälan.

7 nov. Kungliga Operan: Tosca

Nu är det inte långt kvar tills Kungliga Operans lokaler på Gustav Adolfs torg stänger för flera års renovering och ombyggnad. En av de sista föreställningarna som ges är Giacomo Puccinis opera *Tosca*. Operan med libretto av Luigi Illica och Giuseppe Giacosa hade premiär i Rom år 1900 och bygger på ett drama av Victorien Sardou. Handlingen och musiken, där operadivian Floria Tosca står i centrum i ett triangeldrama mellan målaren och älskaren Cavaradossi och den beräknande polischeffen Scarpia, rymmer allt vad man kan begära av en opera. En föreställning som enligt Operans reklam uttrycker allt med "Dödlig dramatik, bländande sång och klassisk scenografi".

I denna uppsättning hör vi många av Operans mest lysande stjärnor: Christina Nilsson i rollen som Floria Tosca, Daniel Johansson som Cavaradossi och Karl-Magnus Fredriksson som Scarpia m.fl. Dirigent är André Callegaro.

Biljetter är reserverade på parkett rad 5 till 10. Föreställningen är drygt 3 timmar lång inkl. paus. Språket är italienska, med svensk text på textmaskin.

Tider: Lördag 7 nov. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 13.00 och åter i Uppsala senast kl. 19.30.

Pris: 950 kr.

Ansvariga: Lena Ahnlund, 070-892 37 30, och Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Tisdag 1 sept. t.o.m. måndag 7 sept.

Lottning: Tisdag 8 sept., därefter direktanmälan.

9 nov. Uppsala stadsteater: Bakom kulisserna

Många har säkert varit på Uppsala stadsteater tidigare, men då suttit framför någon av dess två scener. Nu ges vi möjligheten att göra ett besök bakom kulisserna på stora och lilla scenen, där vi får en visning av kostym-, mask- och perukateljéerna. Visningen pågår ca 1,5 timme.

Obs! Det finns trappor, men med hiss nås så gott som samtliga utrymmen.

Tider: Måndag 9 nov. Samling vid teaterns huvudentré kl. 13.00.

Pris: 120 kr.

Ansvarig: Eva Carlestål, 070-826 77 30.

Öppen anmälan: Tisdag 20 okt. t.o.m. måndag 26 okt.

Lottning: Tisdag 27 okt., därefter direktanmälan.

Resegruppen

Hans Svensson, ordförande	070-699 48 07
Lena Ahnlund	070-892 37 30
Jeanette Backman	070-381 98 02
Mia Bellqvist	070-514 65 91
Eva Carlestål	070-826 77 30
Anki Mattisson	070-978 15 32
Mia Virving	070-968 76 36

13 nov. Nationalmuseum: Wilhelm Kåge & Shōji Hamada

Wilhelm Kåge räknades under sin livstid som en av världens främsta keramiker. I rollen som konstnärlig ledare för Gustavsbergs Porslinsfabrik skapade han serviser och andra bruksföremål som bidrog till att forma folkhemmets estetik. 1952 träffade han keramikern Shōji Hamada vars bruksgoods dekorerat med breda penseldrag bildade skola för generationer av japanska keramiker. Hamada var djupt förankrad i *mingei-rörelsen* som såg skönheten i handgjorda vardagsföremål sprungna ur en folklig hantverkstradition. Kåge träffade Hamada på nytt då han 1956 fick möjlighet att resa till Japan och besöka Hamada i hans verkstad. Kontakterna med japansk formgivning fördes sedan vidare av nya generationer formgivare på Gustavsberg som Stig Lindberg, Lisa Larson och Karin Björquist. (Se presentation i Medlemsbladet, s. 12)

Resan börjar med en lunch i Nationalmusei restaurang. Sedan får vi en visning av utställningen *Wilhelm Kåge & Shōji Hamada*. Därefter blir det möjligt att på egen hand se de utställningar som finns på Nationalmuseum, varav kan nämnas *Till havs* i vilken visas verk av bland annat Claude Monet, Edgar Degas, Anders Zorn, Peder Severin Krøyer och Sigrid Hjertén.

Resan är öppen för alla medlemmar men företräde ges till deltagare i serien *Nedslag i konsten*.

Tider: Fredag 13 nov. Avfärd från Stationsgatan Hpl E3 kl. 09.30 och åter i Uppsala ca kl. 16.45.

Pris: 895 kr. Lunch ingår.

Ansvariga: Carola Hermelin, 076-777 07 71, och Anki Mattisson, 070-978 15 32.

Öppen anmälan: Tisdag 13 okt. t.o.m. måndag 19 okt.

Lottning: Tisdag 20 okt., därefter direktanmälan.

OM-1983-0015

Vas, Shoji Hamada (1894–1978).
Foto: Linn Ahlgren / Nationalmuseum.

Goldsingers

Höstterminens repertoar består av visor, jazz och populärmusik från 60- och 70-talet. Kompositörerna är bl.a. Monica Dominique, Antônio Carlos Jobim, Joseph Kosma och Povel Ramel. Dessutom tillkommer en eller två adventssånger. Goldsingers är USU:s egen kör där målet är att på ett lekfullt sätt utveckla den egna rösten och att lära sig mer om hur den kan fungera i sång tillsammans med andra.

Erik Hellerstedt, kör- och sångpedagog, dirigent och utbildare, erik.hellerstedt@gmail.com

Tid: Varje måndag 7/9–7/12 (ej 19/10, 16/11)
kl. 17.30–19.00. 24 timmar.

Lokal: KFUM-borgen, Alfvénsalen, Orphei Drängars plats 1.

Avgift: 1000 kr.

Jazzensemble

Jazzensemblen fortsätter på sin nittonde termin. Ensemblen söker trombonist och vokalist. Välkommen att kontakta ansvariga.

Ansvariga: **Jürgen Linder**, docent i psykiatri, repetitör, tfn 070-729 26 06, och **Ulf Johansson Werre**, musiker, storbandsledare, universitetslärare, med.dr h.c., Uppsala universitet, tfn 073-508 68 83. Maestro vid samtliga tillfällen är **Ulf Johansson Werre**.

Tid: Fredagar udda veckor 25/9–4/12
kl. 13.15–14.45. 12 timmar.

Lokal: Musicum, Kyrkogårdsgatan 4.

Avgift: 2 500 kr.

Brännpunkt – dialogmöten

Brännande aktuella händelser i vår omvärld – globalt, nationellt och lokalt – påverkar vår världsbild och vår vardag. Och det väcker vår lust att diskutera! Senioruniversitetet vill bejaka denna lust och bjuder därför in till tre möten för dialog kring aktuella teman. Det är samma deltagare vid alla tre tillfällen. Här får vi en chans att möta olika sätt att tänka och samtidigt göra nya bekanskskaper. Varje träff börjar med en kunnig och inspirerande inledare som väcker ett antal frågor. Vi fortsätter med gruppvisa samtal vid småbord, där vi bjuds på fika, för att sedan avsluta med att gemensamt summera våra tankar och erfarenheter. Ämnet för varje möte bestäms med kort framförhållning och meddelas via mail direkt till dig som deltar och genom uppdatering av programmet på vår webbplats.

Programansvariga: **Bo Aronsson**, tfn 070-296 07 20.

Afsaneh Arman, tfn 073-363 00 47.

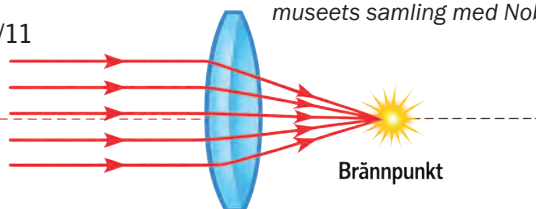
Anja Heino, tfn 073-571 09 11, och

Gunnel Blomberg, tfn 073-925 77 10.

Tid: Tisdagarna 15/9, 20/10 och 17/11
kl. 10.00–12.00.

Lokal: Missionskyrkan, Linnéstugan.

Avgift: 475 kr. inkl. fika.

Kvällssalong. Svante Arrhenius – nobelpristagare, kosmopolit och klimatpionjär

Svante Arrhenius (1859–1927) var en av sin tids största vetenskapsmän. År 1903 utsågs han till nobelpristagare, Sveriges första. Några år tidigare hade han presenterat en klimatmodell som visade att utsläpp av fossila växthusgaser kan orsaka global uppvärmning. Teorin var då mycket ifrågasatt, men utgör idag grunden för modern klimatforskning. Men Arrhenius var mycket mer än forskare; folkbildare, fredskämpe och förespråkare för förnybar energi. Han hade ett enormt kontaktnät och var vän med de flesta av tidens stora.

Om Arrhenius har journalisten och författare **Jan Malmberg** skrivit en prisbelönt biografi. ”En bladvändare” skrev Göran Greider i sin recension. Under kvällssalongen får vi ta del av Jan Malmbergs djupa kunskap om Arrhenius och den tid han verkade i.

Ansvarig och presentatör: **Lars Nilsson**. 070-662 18 67.

Tid: Onsdag 14 oktober kl. 19.00–21.00.

Plats: Storgatan 11, aulan 1 tr. upp.

Avgift: 225 kr. Förrisningar ingår.

Öppen anmälan: t.o.m. måndag 5 oktober.

Lottning: Tisdag 6 oktober, därefter direktanmälan.

Svante Arrhenius år 1902. Fotograf okänd. Källa Tekniska museets samling med Nobelpristagare.

Kvällssalong. Är politiken bortom moralen?

Många är oroade för hur politiken bedrivs och menar att man knappt känner igen vår demokrati. När en del politiker anser att lögn är legitima i politiska syften och andra gör sitt bästa för att försvara inhumana lagar, vilket utrymme finns det för moralen? Är den politiska moralen död? Eller handlar det snarare om att vi åter behöver hitta resurser för att demokratin inte ska urarta i ett cyniskt majoritetsstyre?

Elena Namli är professor i etik vid Teologiska fakulteten, Uppsala universitet. I sin forskning har hon bl.a. arbetat med frågorna om relationen mellan politik, rätt och moral. Bland hennes senaste publikationer är boken *Legal Positivism, Politics, and Critical Ethics* (Bloomsbury 2025). För närvarande arbetar hon med ett projekt om Sokrates som etiker och teolog.

Ansvarig: Bo Aronsson, tfn 070-296 07 20.

Presentatör: Gunnel Blomberg, tfn 073-925 77 10.

Tid: Torsdag 19 november kl. 19.00–21.00.

Plats: Storgatan 11, aulan 1 tr. upp.

Avgift: 225 kr. Förfriskningar ingår.

Öppen anmälan: t.o.m. måndag 9 november.

Lottning: Tisdag 10 november, därefter direktanmälan.

Yoga för äldre, Grupp 1

Under hösten finns möjlighet att i Senioruniversitetets regi utöva yoga under en erfaren instruktörs ledning. Du erbjuds totalt tio tillfällen. Du deltar i en grupp om maximalt 16 deltagare där tidsutrymmet för varje yogapass är 60 minuter. Vi startar med en föreläsning som sätter in yoga i ett övergripande historiskt perspektiv, beskriver vilka olika former av yoga det finns och vad de är till för egentligen.

Föreläsare och instruktör: Maud Karlsson Lima de Faria. Maud är utbildad dansare på Balettakademien i Stockholm och har verkat som yrkesdansare sedan 1982 med 11 år i New York. Hon har undervisat i dans sedan 1985 och i Hatha yoga sedan 1991. Idag verkar hon som konstnär, se www.maudsart.se.

Ansvarig: Bo Aronsson, tfn 070-296 07 20.

Tider: Inledande föreläsning onsdagen den 16/9 kl. 13.15–14.45, därefter varje onsdag 23/9–2/12 (ej 28/10, 11/11) samt måndag den 9/11 kl. 15.00–16.00.

Lokaler: Missionskyrkan, Linnéstugan, föreläsningen. Missionskyrkan, Multihallen, yogapassen.

Avgift: 975 kr.

Yoga för äldre, Grupp 2

Samma program som för Grupp 1, men yogapass om 75 minuter. Samma föreläsare och instruktör.

Ansvarig: Bo Aronsson, tfn 070-296 07 20.

Tider: Inledande föreläsning onsdagen den 16/9 kl. 13.15–14.45, därefter varje torsdag 24/9–3/12 (ej 29/10) kl. 13.15–14.30.

Lokaler: Missionskyrkan, Linnéstugan, föreläsningen. Missionskyrkan, Multihallen, yogapassen.

Avgift: 1175 kr.

Partiledarna Magdalena Andersson (S) och Ulf Kristersson (M) vid debatten måndag 18 maj. Foto: Christine Olsson/TT.

Källa Sveriges Radio, Ekot.

Uppsala
Senioruniversitet

Folkuniversitetet

Vid grundandet av Uppsala Senioruniversitet 1979 valde vi att knytas till Stiftelsen Kursverksamheten vid Uppsala universitet, det som nu kallas Folkuniversitetet, och fick ett gott och nära nog avgörande stöd.

Vår samverkan med Folkuniversitetet Stiftelsen Kursverksamheten vid Uppsala universitet har fortsatt och har varit mycket värdefullt genom åren. I Uppsala handlar samarbetet främst om vissa administrativa tjänster och lokaler. Folkuniversitetet har vidare en kort introduktionsutbildning för våra cirkelledare. Senioruniversitetet och Folkuniversitetet är överens om att båda parter tydligt ska synliggöra samarbetet mellan föreningarna.

Mer om starten och verksamheten under våra tio första år finns i USU:s Rapport nr 1, se www.usu.se – Arkiv – Rapporter.

Kalenderöversikt	Vecko- dag	Aug.	September				Oktober				November				December		
			31/8- 4/9	7- 11/9	14- 18/9	21- 25/9	28/9- 2/10	5- 9/10	12- 16/10	19- 23/10	26- 30/10	2- 6/11	9- 13/11	16- 20/11	23- 27/11	30/11- 4/12	7- 11/12
Tisdagsföreläsningar																	
	tisdag																
Föreläsningsserier																	
4. Musikalisk upptäcktsresa	måndag																
5. Arabvärlden	måndag																
6. Min musik	måndag																
13. Tillståndet i världen	måndag																
2. Berättande trådar	tisdag																
10. Filmstudio Fyris Grupp 1	tisdag																
16. 100 år med biokemin	tisdag																
17. Teknologiska framsteg	tisdag																
19. Temadag: Beroende	tisdag																
20. Temadag: Att åldras	tisdag																
1. Nedslag i konsten	onsdag																
7. Musik – de fyra elementen	onsdag																
9. Handens intelligens	onsdag																
14. Som jag minns det	onsdag																
3. Det glada tjugotalet	torsdag																
8. Levande jazzhistoria	torsdag																
15. Den gröna omställningen	torsdag																
18. Från röntgen till protoner	torsdag																
11. Filmstudio Fyris Grupp 2	fredag																
12. Filmstudio Fyris Grupp 3	fredag																
Övriga aktiviteter																	
Goldsingens	måndag																
Brännpunkt – dialogmöten	tisdag																
Svante Arrhenius	onsdag																
Yoga för äldre Grupp 1	onsdag																
Yoga för äldre Grupp 2	torsdag																
Är politiken bortom moralen?	torsdag																
Resor																	
Drottningholms Slottsteater	söndag	9/8															
Opera på Skäret: La Bohème	lördag	22/8															
Zornmuseet och Zorngården	fredag																
Hallwylska: Korsettkriget	tisdag																
Folkoperan: Nietzsche-Wagner	fredag																
Gustavianum: Liljefors Grupp 1	onsdag																
Gustavianum: Liljefors Grupp 2	onsdag																
Kungliga Operan: Tosca	lördag																
Uppsala stadsteater: visning	måndag																
Nationalmuseum: Keramik	fredag																

Studiecirklar visas inte i ovanstående kalender.